

viure 20 pirineus

ANYS ALS

www.viurealspirineus.cat

núm: 247 · setembre 2022

revista gratuïta de l'Alt Pirineu i Aran

Maria Barbal,
una pallearesa universal

Fira del Llibre del Pirineu

Llibres, contacontes, poesia
i música ompliran els carrers
d'Organyà del 2 al 4 de
setembre

Joves

Maragda Farràs: "No em
sentia feliç a Barcelona i
vaig decidir tornar a viure al
Pirineu"

Fogons del Pirineu

El Pigal Casa Kiko: cuina
tradicional amb producte de
la Vall d'Àssua

MAPISA

mapisa@mapisa.cat · www.mapisa.cat

MAGATZEM: ZONA CIAL RIBERA D'URGELLET C-14 PK. 176 · 25796 EL PLA DE SANT TIRS · TEL. 973 350 027

fustes del país i d'importació | materials de construcció | taller de fusteria | ceràmica | sanitaris | ferreteria | portes | cuines | electrodomèstics | pèl·lets

Tornada al col·le

10% exclusiu en material escolar,
noves col·leccions de Moda,
Íntim i Esports infantil.

PYRÈNÈES
ANDORRA

75
ANIVERSARI

*Promoció vàlida fins al 18 de setembre del 2022, no acumulable a altres descomptes i/o promocions.
Consultar condicions i excepcions a la botiga.

Llet de vaca

ENRIC QUÍLEZ • President del Grup de Recerca de Cerdanya

Si aneu a qualsevol bar o granja, sovint sentireu alguna cosa com “posa’m llet de civada” o “de soja” o fins i tot “d’arròs”. Potser vosaltres mateixos ho feu. Una moda? En part, sí. S’ha parlat molt del tema de la intolerància a la lactosa, però el cert és que els occidentals, la majoria de nosaltres, no som intolerants a la lactosa.

Inicialment, els mamífers s’al·leten de la llet materna fins a una certa edat. Després, els gens que fan possible digerir la lactosa es desactiven i fan que la seva ingesta no sigui beneficiosa, ja que sol provocar diarrees i altres molèsties intestinals.

De fet, entre la major part dels humans això també passa. Bona part dels asiàtics, africans i descendents de pobles americans o australians aborígens, tenen aquesta característica.

Però al nord d’Europa, fa uns quants mil·lennis, es va produir una mutació que permetia digerir la lactosa després de la infància. Això va ser molt útil, perquè permetia incorporar a la dieta una font d’aliment relativament senzilla d’obtenir. Va tenir tant d’èxit, que aquest gen es va estendre per les poblacions nord i centreeuropees i va arribar així a nosaltres.

S’ha parlat molt de si és bo o no consumir llet de vaca en edat adulta. De fet, hi ha molt misticisme en tot el que es diu. Per exemple, s’afirma que som l’únic animal que ho fa. També som l’únic animal que menja pa o cervesa i això no significa res.

El cert és que el tema s’ha investigat força. Ara s’ha descobert una cosa que no deixa de ser curiosa. Quan es va produir la mutació del gen, sembla que va coincidir amb una època en què es passava força gana. La llet de vaca la consumia tothom, tant els que tenien el gen com els que no.

La conseqüència va ser dramàtica: els que tenien el gen van sobreviure, i els que no el tenien van patir diarrees i altres problemes que possiblement els van acabar matant a molts d’ells. D’aquesta manera, el gen en qüestió es va propagar per via doble: com a factor d’èxit entre aquells que l’havien heretat i molts dels que no el tenien, van morir. En conseqüència, el gen per digerir la lactosa després de la infància es devia estendre com la pólvora i ara nosaltres podem decidir si el fem servir o no.

Evidentment, hi ha altres motivacions sobre si consumir llet en època adulta o no. Per exemple, el tema de l’explotació lletera de les vaques. En l’actualitat, suposo que passa molt poc, però quan es va posar de moda a Catalunya beure llet de vaca, a començament del segle XX, les lleteries explotaven el bestiar fins que rebentava.

Penseu que, tot i el gen, entre els romans, per exemple, estava mal vist beure llet. Era vist com un costum bàrbar. De fet, és lògic, ja que entre els pobles bàrbars aquest gen hi era molt més present inicialment que entre els pobles mediterranis, que devien tolerar força malament la lactosa en edat adulta. Però les modes són capricioses. Entre les classes benestants que viatjaven per Europa, van veure que allà es consumia llet i van portar la idea a Catalunya. I així des de llavors.

Embúrnia

TITUS LLANGORT • Guionista

No sé a casa vostra, però a casa meua la paraula *embúrnia* té dues o tres accepcions. I el que són les coses: al diccionari ni tan sols hi surt (hi trobem “Albúrnia: barral per a dur vi o aigües”). En una altra vida, quan hi havia la ferreteria Mallol al mig de la Seu d’Urgell, podies anar i demanar una *embúrnia*. Llavors et preguntaven com de gran la volies, deies que de tres litres, per recollir l’oli que perd el *John Deere*, i marxaves ben content amb un bidó sota el braç. Aquesta era l’*embúrnia*, pronunciada *ambúrnia*.

I l’altra *embúrnia* era jo. No és que jo me’n digui. A casa, *embúrnia* és un insult afectuós. Equival a dir *trasto*, *enredo*... De fet, fem servir *embúrnia* per referir-nos a una cosa inútil, inservible, un objecte que fa nosa allí on és. Tens l’armari ple d’*embúrnies*, a veure si fas neteja. Per analogia, una persona que fa nosa, que no serveix, és també una *embúrnia*.

Jo, que sóc germà petit, molt sovint era una *embúrnia* per als grans i m’ho sentia dir. Hi ha moltes paraules en català que poden equivaldre-hi, però a mi, encara que no sigui normativa, que no me la treguin. La sonoritat de l’*embúrnia* no té comparació. I llavors em preguntava: Quina relació tenen l’*embúrnia* d’oli i el carallot? És clar: plàsticament se’m fa molt fàcil veure en una llauna buida un cap buit, un recipient per omplir. I de fet, no devem anar molt mal encaminats perquè els asturians (i els càntabres) tenen un verb com és “*emburniar*” que significa atontarse, pasmar-se... Fins ara, sempre ho havia sentit com un substantiu, però pot tenir la seva gràcia conjugar-ho com un verb: com més gran més m’*emburnio*.

Carles Pont analitza la política a les xarxes socials

REDACCIÓ • Puigcerdà

Carles Pont Sorribes durant la conferència (Foto: Gael Piguillem).

Dimarts, dia 16 d'agost, a les 19 hores, a la Sala de Convencions del Museu Cerdà de Puigcerdà, va tenir lloc la tercera conferència del cicle "A l'estiu, recerca't", que portava per títol: "La política a les xarxes socials. Contradiccions ideològiques, discursos d'odi i foguera de les intimitats", a càrrec de Carles Pont Sorribes, professor de Comunicació de la UPF.

El conferenciant va explicar l'origen de les xarxes socials i dels actuals influencers, abans anomenats líders d'opinió; com han anat evolucionant al llarg dels anys a través de mitjans com la premsa, la ràdio i la televisió, fins a arribar a l'actual internet i les xarxes socials.

Després, va analitzar l'ús que fan els polítics, especialment els de caràcter populista, de les xarxes socials, quin tipus de llenguatge utilitzen i amb quines finalitats, fins a arribar a exposar la seva

intimitat, per demostrar que, en el fons, són persones normals com els seus votants. Així, van desfilar personatges com Donald Trump, Keiko Fujimori, Mateo Salvini,

Santiago Abascal o Justin Trudeau.

La conferència va anar seguida d'un animat debat i moltes preguntes formulades pel públic present a la sala.

**GESTORIA ADMINISTRATIVA
CORREDORIA D'ASSEGURANCES
ASSESSORIES FISCAL, LABORAL I COMPTABLE
AGENT DE LA PROPIETAT IMMOBILIÀRIA
SERVEIS INFORMÀTICS**

**PLAÇA CATALUNYA, 3
25700 LA SEU D'URGELL**

**TEL. 973 350 100
FAX 973 350 117
estanol@estanol.com**

**DR CARLES POL I ALEU, 26
25560 SORT**

TEL. 973 620 231

www.estanol.com

**Cargols a la llauna
carns a la brasa
bons guisats
i peixos**

**RESTAURANT
La Coma**

Ctra. Nacional 260 (Lleida-Puigcerdà), km. 205

Tel. 973 515 176 · Fax. 973 515 078

25724 Lles · Cerdanya

www.restaurantlacoma.com

A/e.: lacomarestaurant@gmail.com

+PER A TU

**centre
comercial**

Ctra. d'Espanya, s/n
AD600 Sant Julià de Lòria
Tel. +376 765 050
ANDORRA

www.river.ad

El naufragi dels jocs olímpics Barcelona-Pirineus 2030

RAMÓN GANYET • Enginyer

El mes de juliol farà 30 anys dels jocs olímpics d'estiu de Barcelona 1992. L'encert de la candidatura de l'Ajuntament de Barcelona, el lideratge de Samaranch, Maragall i Abad, i la projecció a tota Espanya volcada per aconseguir uns grans jocs esportius i socials, van ser determinants per obtenir uns resultats fabulosos.

Per emulació de millors temps, entre 2010 i 2013, l'Ajuntament de Barcelona presidit, primer per Jordi Heireu (PSC) i després per Josep Maria Trias (CiU), amb el comissionat Enric Truñó, van preparar una candidatura d'hivern bipolar, en què es proposaven la base principal d'organització i totes les competicions de gel a Barcelona, amb una vila olímpica a la zona franca de Prat Vermell; i totes les competicions de neu a la muntanya cerdana, amb una vila olímpica a la Molina, i els estadis de competició a la Molina, Masella i el Pla de les Forques, en un radi de 7 km de distància. La concentració de les infraestructures esportives, d'acord amb els criteris del COI d'aquell moment, afavoria la provisió de places d'hotel i sobretot la mobilitat de tantes persones amb la provisió de la línia ferroviària R-3 de Barcelona a Puigcerdà¹. Com sabeu, el projecte de candidatura per als JJOO del 2022, totalment preparat, no va presentar-se al COE ja que la Generalitat, presidida per Artur Mas, no la va aprovar (novembre de 2013).

A partir de 2014, la situació política va entrar en escena i el projecte de candidatura olímpica va deixar d'interessar, a l'Ajuntament de Barcelona i a la Generalitat. Els partits polítics no hi varen dedicar atenció i cadascun en tenia una idea diferent, malgrat algun comentari de projecció cap a 2026. Foren els anys del "procés".

El 2018, passada l'embatida del procés, la política s'ha tornat a interessar per un projecte de candidatura per a 2030. La Generalitat ha passat al davant i sembla que es van iniciar alguns estudis i es va donar la direcció del projecte a Mónica Bosch, presidenta del moment de la Federació Catalana d'Esports d'Hivern. El president del Govern espanyol, Pedro Sánchez, i el ministre de Cultura i Esport, Iceta, així com el president del Comitè Olímpic Espanyol, Blanco, hi van donar suport i van obrir el ventall cap a la coparticipació de la Diputació General d'Aragó, amb el president Lambán. Entretant, l'Ajuntament de

Barcelona seguia sense formalitzar el suport a la candidatura, encara que molts alcaldes i presidents comarcals pirinencs expressessin l'adhesió com els demanaven els seus partits polítics (CiU i derivats, i ERC). Més tard, a principis de 2022, fins i tot al Parlament de Catalunya es convocà, ajornà i desconvocà, un referèndum vinculant exclusiu per a residents a les 5 comarques de l'Alt Pirineu català, amb decisió sobre si estaven d'acord amb les banderes, els himnes i els discursos dels dirigents.

El vaixell olímpic del Pirineu 2030, sense capitans (lideratge), sense gaire més mercaderia que el titular de

JJOO d'hivern (falta projecte), sense punts de destí (seus olímpiques), es va quedar varat sense sortir (candidatura). Ara ja sabem que aquest experiment de quatre anys va acabar com el rosari de l'aurora. Pilota endavant, apuntem ara al 2034. Equipar una nau que no sap el port on vol arribar, i amb una tripulació de pocs mariners, és complicat. Cal tenir en compte que a Espanya i als Pirineus, la tradició d'esports de gel i de neu és esporàdica. El programa olímpic és sofisticat (més de 300 medalles l'última edició²) i, a més, les proves de Copes del Món a Catalunya són escasses i en poques disciplines³. Els quatre campionats del Món puntuals a Espanya foren: Esquí alpi Sierra Nevada 1996, Snowboard 2011 a la Molina, Paralímpics IPC a la Molina 2013, Snowboard 2017 a Sierra Nevada.

El canvi climàtic és una evidència, i totes les estadístiques i coneixements ens auguren un rescalfament general i un període de convulsions meteorològiques. Esperem que nosaltres no hi contribuïm activament posant més llenya a la caldera planetària. Però crec que estem també lluny de l'esfondrament del món, que hi ha marge d'acció i reacció, i molt particularment que la tecnologia ens po-

1. Per fer-se idea de comparacions, el trajecte en tren de Barcelona a la Molina és ara el mateix que el 1922 quan es va obrir la línia (3 hores); i per una distància anàloga el tren de gran velocitat de Pequín als centres olímpics de muntanya, construït en un any (2018) i inaugurat el 2019 amb 10 estacions, està en explotació transportant 350.000 persones anuals (0,45 hores).

2. Les úniques 5 medalles espanyoles de JO d'hivern en tota la història les han aconseguit atletes urbans (3 de Madrid, 1 de Màlaga, 1 de Sabadell).

3. Copa del Món d'Esquí Alpi femení 2008 a la Molina, Copes de Snowboard, Copes IPC d'Esquí Alpi i Snowboard.

drà ajudar. Les noves fonts energètiques i la producció de neu artificial podran donar perspectiva⁴ per a les nostres properes dècades. El precedent de la preparació de pis-

El projecte del JJOO del 2022 estava preparat i la Generalitat va decidir no presentar-lo

tes olímpiques amb neu artificial és general: Sochi 2014 (90%), Pyongyang 2018 (80%), Pequín 2022 (100%). A la darrera olimpíada no hi va haver neu natural, sinó que era íntegrament produïda per canons de neu.

La incapacitat política de la Generalitat i la DGA, i dels partits polítics, per pactar estadis (la llista ja la proveeix el COI) i repartir-los pel Pirineu i les ciutats del Pirineu, ha contribuït a portar la nau a una zona impossible. Els estadis del Pirineu poden estar, al meu criteri, a l'Aragó, Catalunya o Andorra, per fer realment un gran projecte pirinenc; el que cal és que els estadis escollits puguin ser competitiu per guanyar la candidatura i, sobretot, per deixar un llegat sostenible per al futur. La unitat i la generositat de tots és indispensable.

Se'n podria treure algunes reflexions. La primera, que sense lideratge difícilment pot prosperar un projecte complex, interessant a tota la societat. On són els líders portadors del projecte comparables als que sorgiren fa trenta anys per als JJOO de Barcelona'92? Tota aquesta idea de JJOO s'ha entregat als partits polítics catalans, i ens han demostrat que per aquí no estaven al nivell que calia, per visió i responsabilitat.

La segona fa referència a l'àmbit i als objectius perseguits. Per què voldríem uns jocs olímpics d'hivern i en quin lloc s'haurien de desplegar? Quan s'han aplicat les propostes al nostre cas, alguns no han valorat que en el nostre Pirineu hi ha pocs estadis preparats amb els requeriments federatius exigits i només per a escasses disciplines dels esports (especialment inexistents per a l'esquí de fons, biatló i salts, el 50% dels atletes convocats).

4. Contràriament al que molts creuen, la producció de neu no pretén únicament tenir més neu i fer-la durar més temps, sinó que ara és imprescindible per modular la qualitat de neu en competicions federatives i olímpiques.

La tercera reflexió apunta a l'encert del propi contingut de les aspiracions. El pilotatge polític de les propostes ha propiciat que després de tants comentaris a la premsa i durant tant de temps, no es disposi encara d'un projecte concret d'allò que es vol: estadis de competició amb requeriments de les tres federacions Internacionals implicades; infraestructura complementària a nivell local i general; allotjaments per a atletes, organització i visitants; estudi previ de mobilitat en un termini molt concret de dues setmanes; infraestructura energètica, de comunicacions i de serveis municipals, i estudi de seguretat que s'ha de consensuar entre totes les institucions i, si cal, la UE. Sense projecte, per començar on ubicar els JJOO i com es distribueix el senyal de TV i Internet, tot el demés és fum i propaganda. I potser, aleshores, es podrà calcular un pressupost d'avantprojecte, sense necessitat d'improvisar.

Del naufragi 2030 es podrien recollir elements per bastir una nova nau olímpica per a 2034. Però creiem que cal començar per un lideratge imaginatiu i ambiciós. Primer cal establir un projecte viable que compleixi els requeriments del COI i de les federacions internacionals. I en aquest objectiu, analitzar i programar solucions per a l'energia necessària, per a l'aigua embalsada en primavera i reutilitzada de la neu artificial i acompanyar millores als serveis socials i municipals del conjunt del Pirineu. Començant la casa per la teulada dels referèndums populistes, amb consulta sense saber el contingut de la pregunta adreçada a uns pocs pirinencs escèptics, no pensem que la nova nau pugui navegar.

I en una nova etapa caldria replantejar desseguida la designació de proves a l'Aragó i a Catalunya. Si el projecte ha de ser pirinenc i mundial no es poden desmerèixer actius valuosos com Canfranc i la seva comarca, la Vall d'Aran, Andorra o la Cerdanya, a part es clar, de Barcelona i Saragossa. Concretar bé l'esquí de fons, el biatló i els salts amb la combinada nòrdica, si convé també alguna prova a Andorra (que ha demostrat ser els primers de la classe en competicions alpines d'eslàlom i descens).

Ens vagarà de seguir pensant en què és més convenient. Al Pirineu, els esports de neu ja tenen cent anys d'història i amb empena, encert i entusiasme poden prosperar cent anys més.

Centre Estètic Josa
Pg. Pasqual Inglà, 15
973 360 087
620 566 430

**Micropigmentació
Microblading**

Estètica avançada

- Hidrafacial
- Dermapen
- Hyaluronpen
- Tractaments facials i corporals
- Radiofreqüència
- BB glow
- Microdermoabrasió
- Lifting de pestanyes
- Depilació elèctrica i cera
- Massatges

Micropigmentació
camuflatge d'estries
cicatrius

Per què són importants els vols nocturns medicalitzats del SEM?

JORDI FÀBREGA • Vicealcalde de la Seu d'Urgell i diputat al Parlament de Catalunya

Després d'anys de feina discreta i intensa de molta gent, a l'Ajuntament de la Seu i les institucions de la comarca, als departaments de Salut i Territori i al Parlament de Catalunya, el passat dimecres 17 d'agost es va posar en funcionament el vol nocturn de l'helicòpter del Sistema d'Emergències Mèdiques (SEM) al nou heliport de l'Aeroport Andorra-la Seu d'Urgell. Per fi a l'Alt Urgell es poden dur a terme trasllats mèdics amb helicòpter durant les nits.

L'assistència i el trasllat aeri nocturn de pacients greus i crítics es realitza amb un triple objectiu:

1. Garantir l'equitat en l'accés al sistema sanitari públic de tota la població de Catalunya, especialment en aquelles zones més allunyades dels hospitals que atenen els casos de major complexitat.

2. Reduir el temps de trasllat interhospitalari de les zones més allunyades d'aquests hospitals. Aquest fet és molt significatiu per a qui pateix una patologia anomenada "temps-dependent" com ara l'ictus, l'infart o el politrauma, en què el temps de resposta és clau per a la supervivència i la recuperació del pacient. Per exemple, el temps de trasllat des de la Seu d'Urgell a l'Hospital Universitari Vall d'Hebron es redueix en gairebé 1 hora

i mitja si es fa amb l'helicòpter.

3. Millorar la cobertura sanitària d'aquestes zones en no tenir que destinar l'ambulància que havia de fer el trasllat durant tot el temps que caldria per a un trasllat terrestre.

Des d'ara, amb aquests vols nocturns, tots els pacients que pateixin una d'aquestes malalties "temps-dependents", tindran la mateixa evolució si aquest fet es produeix de dia o de nit. Una excel·lent notícia pels nostres veïns i veïnes, com també per tots els professionals sanitaris que ens atenen.

Amb aquest nou heliport, que s'afegeix als de l'hospital de la Cerdanya, Vielha i Tremp, els 4 hospitals pirinencs tenen a la seva disposició la possibilitat de realitzar vols nocturns medicalitzats. Cal continuar

treballant per millorar tots els serveis públics, especialment els bàsics, si volem un Pirineu actiu i amb oportunitats per als pirinencs/ques. Aquests 4 heliports en servei ens demostren que amb idees

clares i treball persistent és possible aconseguir fites útils per l'avui i el demà de la ciutadania de les nostres comarques.

Finalment, cal donar les gràcies a tothom que ha participat en aquesta fita, que és la suma de la voluntat i el treball multidisciplinari de molta gent, amb el Vicepresident Puigneró i el conseller Argimon al capdavant.

Després d'anys de feina, ha entrat en funcionament el vol nocturn de l'helicòpter del Sistema d'Emergències Mèdiques (SEM) al nou heliport de l'Aeroport Andorra-la Seu

Jardineria BERNAL

Gespa artificial

Instal·lem la millor qualitat del mercat
ASPECTE I TACTE NATURAL

+ Disseny i construcció de jardins
+ Sistemes de reg
+ Poda i tala d'arbres
+ Desbrossament de parcel·les
+ Tractaments fitosanitaris

Demani un pressupost
653 958 665
www.jardineriabernal.com

SIDRERIA
Bar · Restaurante

Terrassa
refrescada a l'estiu

HORARIS
de dilluns a diumenge de 10 a 16.30 h
Dimecres tancat

**Tapes variades, xoriç a la sidra
patates al cabrales, cachopos,
fabada asturiana i molt més**

Ctra. de Lleida, 13. El Pla de Sant Tirs
Telf. 973 29 65 48

L'emoció de la final de la Copa del Món de Canoe Eslàlom torna a la Seu d'Urgell

REDACCIÓ • La Seu d'Urgell

El Parc Olímpic del Segre acollirà del 2 al 4 de setembre l'última competició de la temporada 2022 de la Copa del Món de Canoe Eslàlom, en les modalitats de Caiac Individual, Canoa Individual i Extreme Caiac, totes les disciplines en homes i dones.

Es preveu la participació d'un total de 220 palistes de 35 països amb un total de 359 sortides d'embarcacions.

Les proves finals del circuit de la Copa del Món de Canoe Eslàlom són un gran esdeveniment esportiu a la capital de l'Alt Urgell i destaca el fet que aquesta edició es tornarà a fer la prova oberta al públic pel que s'espera omplir el Parc del Segre. Les restriccions motivades pel protocol Covid va obligar a fer la

darrera edició 2021 a porta tancada.

La cerimònia d'inauguració es farà al centre de la Seu el dimecres dia 31 d'agost a les 20h. Francesc Viaplana, alcalde de la Seu, va explicar que "aquesta copa del món referma la voluntat de seguir en el més alt nivell esportiu amb la 20a edició que a més és la darrera del circuit

2022, en la qual es coneixeran els millors esportistes de la temporada. Coincideix amb el 30 aniversari dels Jocs Olímpics de Barcelona 92 i clarament, més important que l'efemèride, és que després de tant de temps seguim estant al capdavant en un primer nivell esportiu de talla mundial".

24 i 25 de setembre 2022

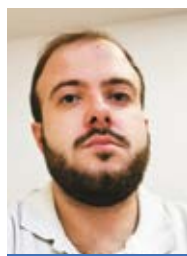
Diada de **Fruits i Herbes oblidats** de Catalunya

PRULLANS DE Cerdanya

Organitza:

Ara fa cent anys, unes noves eleccions municipals a Coll de Nargó (Setembre, 1922) (II)

DANIEL FITÉ ERILL • Historiador. Graduat en Història (UB) i estudiant del Grau en Dret (UOC)

A mitjans del mes de setembre de 1922, una crisi humanitària de proporcions bíbliques sacsejava els fonaments de la societat europea de postguerra. Centenars de milers de grecs, armenis i europeus lluitaven per fugir de la ciutat en flames d'**Esmirna**, a la costa jònica de l'Àsia menor. Grècia vivia el seu propi desastre d'Annual davant les

tropes turques de **Mustafà Kemal**, convertint en cendra la *Megáli Idéa* i, de retruc, la presència grega a l'altra banda de l'Egeu. Gairebé quatre anys després del final de la Gran Guerra, els estralls funestos del conflicte eren ben visibles arreu del continent europeu. Al nord de França, centenars de pobles i ciutats es trobaven encara arrasades i els seus veïns lluitaven, com podien, per tornar a la normalitat entre trinxeres, fortificacions i ruïnes.

En el record quedava aquell dia 3 de setembre de 1914, quan a la ciutat de Perpinyà, un jove urgellenc, en **Josep Fàbrega Bach**, de 21 anys, nascut a Coll de Nargó i resident aleshores a Vilafranca de Conflent, on havia emigrat a la recerca d'un futur millor, s'allistava com a voluntari, com molts d'altres joves, amb la promesa d'obtenir la nacionalitat francesa enmig d'una onada de fervor patriòtic. Vuit anys després, descansava, com tants milers de joves, entremig d'una de les tombes anònimes del cementiri de Bois des Loges (Beuvraignes), a la Picardia, després d'ésser "*mort pour la France*" en els sagrats dies de la batalla del Somme, el juliol de 1916.

Ara fa cent anys, el setembre de l'any 1922, molt lluny del silenci colpidor dels cementiris del nord de França, el poble de Coll de Nargó, que l'havia vist néixer feia vint-i-nou anys, es veia trasbalsat per una intensa mobilització social de la seva vida política municipal, ja de per si bastant moguda. Tot havia començat a mitjans del mes de gener de l'any 1922, quan s'inicià la campanya electoral a fi de renovar una mica més de la meitat dels regidors de l'Ajuntament de Coll de Nargó en les pròximes eleccions municipals que s'haurien de celebrar el següent dia 5 de febrer. Aquell any, es presentaven vuit candidats, representants de les dues faccions polítiques del municipi, a fi de cobrir les quatre vacants prescriptives. L'Ajuntament tenia aleshores set regidors i, per tant, les eleccions podien canviar el signe de la política municipal i originar noves majories.

La primera de les candidatures, era la conformatada pels regidors que acabaven el seu mandat aquell any i volien continuar en l'exercici del seu càrrec, eren: "**D. Juan Peralba Buchaca**, **D. Pedro Solà Miquela**, **D. Josep**

Betriu Canal i **D. Antonio Bosa Reig**", que ja havien estat elegits regidors l'any 1918, i havien esgotat els seus quatre anys de mandat. L'altra candidatura, la segona, la podríem definir de renovació o d'oposició, estava conformatada per "**D. Antonio Obiols George** (Alcalde de Coll de Nargó de 1916 a 1918), **D. Pedro Fité Tarrés**, **D. Juan Duró Pecho** i **D. Juan Traveset Busquets**".

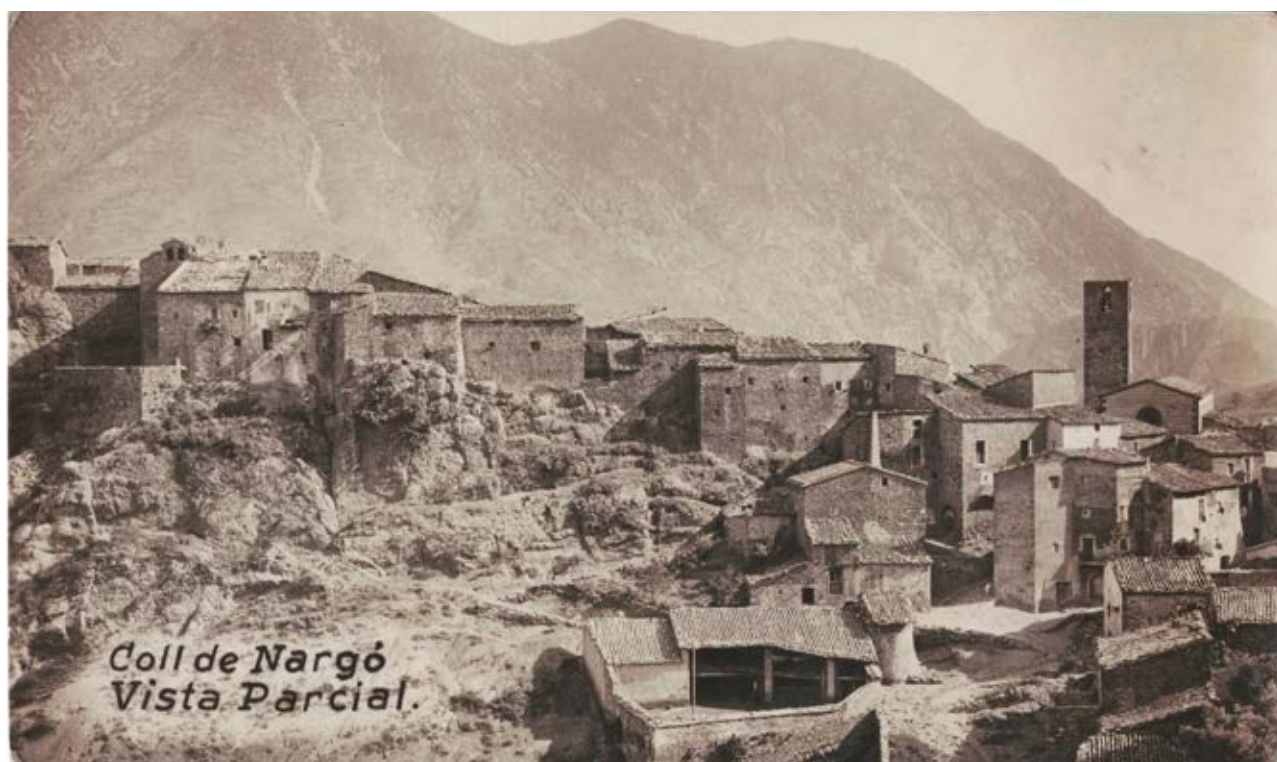
El dia 29 de gener de l'any 1922, dia de la proclamació oficial de les dues candidatures, la *Junta municipal del cens electoral de Coll de Nargó*, "*estuvo reunida [...], desde las ocho a las doce de la mañana, [...] con asistencia de los Vocales señores Bach, Betriu y Graell [...] presentándose solamente las propuestas a favor de los señores Bosa, Peralba, Betriu y Coll [Solà]*". Així, foren proclamats regidors els candidats de la primera de les candidatures, gràcies a l'art. 29, el qual prescrivia que quan el nombre de candidats fos igual al nombre de places a cobrir, no seria necessària la realització de comicis.

El setembre de l'any 1922, el poble de Coll de Nargó es veia trasbalsat per una intensa mobilització social de la seva vida política municipal, ja de per si bastant moguda. Tot havia començat a mitjans del mes de gener d'aquell 1922...

No obstant això, la majoria dels veïns de Coll de Nargó pensaven se celebrarien eleccions, ja que els candidats de l'oposició deien havien resultat ja proclamats candidats davant de la Junta, però sobre el paper, això no era així. Com van poder-ho comprovar ells mateixos quan

"*el día 2 de los corrientes al ir a entregar los talones en la mesa encontraron el local cerrado y un edicto en la puerta por el que aparecían proclamados definitivamente los señores Betriu, Peralba, Bosa y Coll [Solà]*", aquest fet "*causó revuelo en el pueblo sin que [el] expresado edicto fuese expuesto al público inmediatamente [después de la proclamación]*". A diferència de molts altres pobles de l'Urgell, el dia 5 de febrer de l'any 1922, els 261 electors del municipi de Coll de Nargó es van veure privats d'escollir els seus representants. En els carrers del poble es respirava un clima de profunda agitació política, però sobre el paper, no hi havia "*el más leve indicio de que el cuerpo electoral deseaba ir a la lucha [electoral]*".

El suposat frau electoral va semblar confirmar-se quan "*el Vocal de la Junta D. José Bach [manifestó] se le llamó para que firmara el acta de proclamación lo que hizo engañado creyendo que había de celebrarse elección, pues así se le dijo*". Alguns veïns del poble, liderats per "**D. José Trilla Puig** [...] **D. Tomás Pujol Puig** [...] y otros" davant d'aquell "*verdadero atropello, privando al cuerpo electoral*

Vista parcial del poble vell de Coll de Nargó encimbellat dalt de la roca. En primer terme, l'antic camí ral i l'església parroquial de Sant Climent. Al fons, la muntanya de Turp i el congost dels Espluvins, les darreres estribacions de l'Urgellet meridional. Arxiu familiar de Cal Serni de Cabó. TC_74/2021.

de ir a la elección, valiéndose de medios que pueden constituir delito” van incoar un expedient “sobre nulidad de la proclamación de Concejales y convocatoria de nueva elección” iniciant així una recollida de firmes entre els electors del districte de Coll de Nargó.

Així, seguint al peu de la lletra el prescrit en el R.D. de 24 de marzo de 1891, el secretari de l'Ajuntament de Coll de Nargó va admetre la reclamació i va obrir un període de setze dies perquè “los elegidos [puedan] presentar también los documentos que aleguen en su defensa”.

Els candidats proclamats es defensaven de les acusacions de frau manifestant que “los recurrentes no intentaron ir a la Casa Consistorial y si lo hicieron al local Escuela donde no podía hacerse la proclamación presentando los documentos que dicen electorales a D. **Antonio Puig**, rematante Presidente de hierbas que los admitió creyendo se trataba de declaraciones de ganado, constando al **Tomás Pujol**, reclamante que don Antonio Puig, tío suyo, no podía ser Presidente de la Junta del Censo, ni los ganaderos que le acompañaban, los Vocales, significando todo una verdadera artimaña con fines desconocidos acaso por estimar que comprometiendo a ciertas personas podrían influenciarlas a su favor.”

L'endemà d'haver finalitzat el termini prescrit, l'expedient de reclamació fou elevat a la Comissió provincial de la Diputació de Lleida, a través de la *Administración de Correos* dins de “sobres cerrados y sellados, y recogiendo el correspondiente recibo”.

El dia 1 d'abril de 1922, els candidats proclamats regidors el 29 de gener, van prendre possessió dels seus

càrrecs i es va constituir el nou Ajuntament de Coll de Nargó, quedant a l'espera això sí de la resolució de l'esmentada Comissió provincial. Era un cas difícil ja que les dues parts aportaven testimonis totalment contradictoris i finalment, el dia 15 d'abril de 1922, “la Comisión resolviendo el empate recaído en la sesión anterior acordó por el voto de calidad de Vicepresidente accidental [del] señor Pol desestimar la reclamación formulada por D. José Trilla y otros y declarar válida la proclamación que aplicando el art. 29 de la Ley hizo la Junta municipal del Censo de Coll de Nargó, votando en contra los señores Agelet y Estadella por considerar que hubo más propuestas que el número de Concejales que había de elegirse y al aplicar el art. 29 se privó al cuerpo electoral de su deseo de ir a la elección, deseo demostrado por el número de firmantes que autorizan la reclamación de referencia.”

No obstant això, els promotors de l'expedient no es van donar per vençuts i dins del termini establert de deu dies, van apel·lar contra aquesta resolució “pidiendo que se revoque por improcedente, alegando iguales hechos y causas expuestas ya en su primer escrito de reclamación” davant del “Ministerio de la Gobernación [...] según dispone el art. 146 de la ley provincial”.

Aquest recurs d'apel·lació es va presentar davant del “Gobernador de la provincia, como presidente de la [Comisión provincial], quién dentro del término de tercero día lo remitirá al Ministerio con todos los antecedentes que formen el expediente”. El Ministerio de la Gobernación tenia aleshores seixanta dies més per resoldre el recurs d'apel·lació, finalitzat dit període s'entendria com a ferma la

Vista general de les rodalies del poble de Coll de Nargó a finals de la dècada de 1920. En primer terme, la carretera a Isona (aleshores en construcció), l'església vella i el cementiri de la població. Al fons, la muntanya de Narieda i la vall de Perles i Alinyà. Arxiu familiar de Cal Serni de Cabó. TC_344/2022.

resolució de la respectiva Comissió provincial.

La resolució emperò es va fer esperar. Gairebé dos mesos més tard, per mitjà de la Reial Ordre del dia 14 de juny de l'any 1922, signada per l'aleshores ministre de Governació **Vicente Piniés Bayona** i el monarca **Alfonso XIII**, es va resoldre "considerando [...] todo lo expuesto, [...] la improcedencia del acuerdo adoptado por la mayoría de la Comisión provincial, y, que se impugna, ya que no responde a la recta y justa interpretación del precepto legal vigente en la materia" d'aquesta manera "S.M. el Rey (q. D. g.) se ha servido estimar el recurso interpuesto, y, revocando el fallo apelado de esa Comisión provincial, declarar nula la proclamación de Concejales efectuada con aplicación del artículo 29 de la ley Electoral, en 29 de Enero último, por la Junta municipal del Censo de Coll de Nargó".

La mencionada resolució deia que "en el caso presente es preciso tener en cuenta la reclamación que aparece firmada por un gran número de electores, pués a pesar de no constituir prueba fehaciente, de conformidad con la doctrina sustentada constantemente por este Ministerio relacionando las

manifestaciones contenidas en escrito formulado por dichos reclamantes con las resultancias del expediente, se viene en conocimiento que la Junta municipal para la proclamación de candidatos, no funcionó con la normalidad debida, sin poderse apreciar con exactitud si aquella se reunió o no; siendo indudable que los que intentaron presentar sus propuestas, sufrieron un engaño por parte de otra Junta que, según se dice, para otros efectos, se encontraba reunida, sin que tal hecho pueda achacarse a error o desconocimiento."

A més, considerava que "a mayor abundamiento, no puede validarse un acto que no aparece celebrado con todos los requisitos y garantías legales, especialmente, como en el caso presente ocurre, tratándose de la aplicación

del artículo 29 de la ley Electoral, precepto excepcional, que, según jurisprudencia sentada, no debe ser utilizado sino cuando no existe indicio alguno del deseo de acudir a la lucha por medio de la votación, indicio terminantemente manifestado el día 29 de Enero último en el Ayuntamiento de referencia [Coll de Nargó]; siendo también muy digno de tenerse en cuenta, el hecho de que en el acta extendida por la Junta, no se hace constar el local donde se reunió."

Finalitzat el procés electoral, fruit del llarg periple per arribar-hi, i en el qual només tenien dret a vot els homes majors de 25 anys, foren proclamats nous regidors i fou elegit el nou alcalde, Antonio Obiols George, de 47 anys, i de cal Favà de Coll de Nargó

La declaració de nul·litat de la proclamació de candidats comportava la convocatòria d'unes noves eleccions municipals de caràcter extraordinari al districte de Coll de Nargó. No obstant això, aquesta no implicava *"la nulidad de los actos administrativos que hubiera llevado á efecto la Corporación"* des de l'abril amb la constitució del nou Ajuntament.

El dia 28 d'agost de 1922, **Ricardo Dacosta Ortega**, el governador civil de la província de Lleida, acomplint amb la disposició dictada, va convocar eleccions extraordinàries al municipi de Coll de Nargó, a fi de cobrir les quatre vacants declarades, a més, de la extraordinària ocasionada per **Miquel Ribera Calvet**, fins aleshores regidor. La nova convocatòria electoral fixava *"el domingo día 17 de Septiembre próximo para que tengan lugar los actos de votación, debiendo, en su consecuencia, verificarse la reunión de la Junta municipal del Censo electoral para la proclamación de Candidatos el domingo anterior, día 10, y el escrutinio general [el] jueves siguiente, día 21"*.

Finalitzat el procés electoral, segurament amb una gran mobilització política entre els veïns de Coll de Nargó, fruit del llarg periple per arribar-hi, foren proclamats nous regidors *"D. Antonio Obiols George; D. Juan Plans Miquela; D. Juan Duró Pecho; D. Enrique Traveset Peralba i D. Juan Buchaca Fusté"*. Unes eleccions municipals, on cal recordar, només tenien dret a vot els homes majors de 25 anys i on, per tant, la meitat de la població adulta, la femenina, no va poder participar-hi. Constituït definitivament el nou Ajuntament, fou pro-

clamat nou Alcalde el regidor **Antonio Obiols George**, de 47 anys, i de cal Favà de Coll de Nargó.

Així va ésser com la tenacitat d'alguns veïns del poble de Nargó, davant d'una resolució que creien injusta, els va portar, seguint el camí marcat per la llei, en defensa de les seves garanties constitucionals, a elevar el seu cas a les més altes institucions del país.

La tardor de l'any 1922, el riu Segre baixava cada vegada més eixut i, aquell any, difícilment podrien baixar-hi els rais

En aquells dies, a l'inici de la tardor de l'any 1922, la tranquil·litat tornava a l'Urgellet més meridional, el riu Segre baixava cada vegada més eixut i aquell any difícilment podrien baixar-hi els rais. Molts nargonins es preparaven per assistir al concurs de bestiar organitzat per la Mancomunitat de Catalunya que se celebraria a la Seu d'Urgell. Feia pocs dies, el *Capitán general* de Catalunya, **Miguel Primo de Rivera**, havia trepitjat la capital de l'Urgellet en visita oficial. Poc s'imaginaven els veïns de Coll de Nargó que per culpa d'ell el sistema polític liberal, aleshores vigent, tenia els dies comptats i la dictadura era cada vegada més propera.

MÉS DE
25 anys

Abans

Després

NOU ESPAI!
RESTAURACIÓ DE SEIENTS

Polígon Ind. La Seu
C/D, núm. 21
25700 La Seu d'Urgell
pirineuautomocio@gmail.com
nissanseu@gmail.com

Tel.: 973 35 10 69
973 35 00 66

Els petits detalls són poderosos!

OPTICA
ISERN

Especialistes
qualificats

Ulleres
graduades

Audiòfons

Equip
professional

C. Major, 72
La Seu d'Urgell
Tel. 973 350 523

Joves del Pirineu

Maragda Farràs Aloy té 26 anys i és enginyera de disseny industrial. Ha impulsat un espai de creació i allotjament d'artistes a Mussa, a la Cerdanya.

Maragda Farràs: “És difícil al Pirineu tenir un pensament crític, l'art contemporani està molt centralitzat”

El confinament et va empènyer a tornar a viure al Pirineu...

De fet, ja tenia pensat deixar la feina per viatjar, conèixer i aprendre d'una manera lliure, sense una data concreta de tornada, però el confinament va alterar els meus plans. No em sentia feliç a Barcelona, i a la feina tampoc, així que vaig decidir tornar a viure al Pirineu i destinar els diners estalviats a crear un projecte que no fos efímer, sinó on pogués tornar sempre si mai me n'anava.

I vas pensar a convertir Cal Tor de Mussa, una casa del segle XIX, en un centre de creació...

En un principi només es tractava de construir un taller per a mi, on pogués crear i experimentar en un entorn tranquil. El cas és que van començar a venir amics, vam fer projectes conjunts i la idea va anar evolucionant cap a un enfocament més comunitari i obert, un espai d'allotjament i taller d'artistes.

Això em recorda força el Centre d'Art i Natura de Farrera...

Sí, ells van ser pioners. Crec que els dos projectes poden tenir similituds. Compartim una filosofia semblant i participem en la mateixa xarxa, que és la *Xarxa d'espais de producció i creació de Catalunya*, al servei de la producció cultural contemporània.

En quin punt es troba ara mateix

el projecte?

Les obres per rehabilitar l'antic galliner, on s'ubica el *Taller d'Entorns*, s'han allargat molt, però finalment han acabat. Ara, amb el meu company, començarem el procés de disseny i fabricació del mobiliari, que volem que sigui molt adaptable, artesanal, pensat des de la funcionalitat i amb materials sostenibles. La nostra formació en el camp del disseny de producte també ens serà molt útil. Aquest agost ja hem començat a fer tallers i a partir de l'octubre ja hi haurà una programació. Les persones interessades ens poden seguir a @entorns.io i també demanar-nos informació a info@entorns.io

Poses molt èmfasi en la cultura de la reutilització...

Sí, existeix cada dia més una cultura del reciclatge en el sentit de separar i posar en el contenidor corresponent. Però molt poca, encara, quant a la reutilització, a donar una segona vida als objectes i materials que ja han estat utilitzats. Això al nord d'Europa ho tenen molt més desenvolupat. Entenc que cada dia és més necessari i voldria que aquest fos un aspecte implícit del nostre projecte.

Cap a on voleu enfocar l'espai creatiu?

Volem focalitzar en el desenvolupament i creació de peces amb materials autòctons i l'experimentació amb

nous materials naturals sostenibles, com són els materials a base de cel·lulosa o fongs. Fomentant així als joves artistes, l'experimentació amb noves matèries netes i l'enriquiment de la zona culturalment

A qui va dirigit Taller d'Entorns?

A tothom. L'art no té un públic específic, cadascú el fa i cadascú l'interpreta com vol. Als tallers pot haver-hi perfils més professionals i altres que potser no ho són tant, però no exclouen a ningú. Precisament, en aquest sentit, volem que els tallers siguin plenament democràtics.

I el moment artístic i creatiu al Pirineu com el veus?

El veig cada cop més ric, així i tot, hi ha molta feina per fer, sobretot en allò que es refereix a l'art contemporani. Existeix un problema de centralització de l'art contemporani en les grans ciutats i és molt difícil al Pirineu tenir un pensament crític quan no l'has viscut perquè falten referències.

Cuina tradicional pallaresa amb producte de la Vall d'Àssua

Foto: Feliu Sirvent

LLOC: Carrer Únic, 1 LLESSUI (Pallars Sobirà)

FUNDAT PER: Francisco Kiko Rafel i Maria Prat

ANY: 1987

PROPIETAT: Maria Prat, Ivan Rafel i Blanca Rafel

DESCRIPCIÓ: Autèntica cuina tradicional pallaresa amb producte de proximitat, carns de la vall d'Àssua i postres elaborades a casa. Inventors del Filiberto.

FELIU SIRVENT

La vall d'Àssua és terra de pastors. Tot i que l'ofici ha anat perdent espenta amb el pas dels anys, aquesta vall pallaresa, impregnada d'una forta personalitat, continua respirant al ritme que ho fan els ramats que hi pasturen. A la muntanya de Llessui, el poble més alt de la vall, hi estiuegen cada any milers d'ovelles xisquetes, vaques brunes i cavalls. Envol-

tat de boscos i prats, Llessui és de les millors talaies des d'on contemplar tota l'amplitud de la vall. Un entorn natural impressionant i un paisatge de novella, inspirador de *'Pedra de Tartera'*, de **Maria Barbal**; *'Les veus del Pamano'*, de **Jaume Cabré**; o *'Verd Madur'*, de **Josep Virós**.

Maria Prat, propietària del restaurant Casa kiko de Llessui, parla amb sentiment d'aquest

bocí de país, és una dona enamorada del sol i la llum que ilumina el sostre de la vall d'Àssua. Maria és filla de Santa Creu - una masia de Montardit de Dalt - i quan el 1966 es va casar, se'n va anar a viure a Llessui. Només feia tres mesos que havia obert l'estació. *Si mai marxo d'aquí, enyoraré el sol. Encara no m'he alçat de bon matí que ja el tinc al peu del llit*, assegura.

Amb el seu home, **Francisco Kiko Rafel**, van fundar el 1987 el restaurant *Casa kiko*, un establiment de referència a la comarca. Amb anterioritat havien estat vinculats durant dècades a l'estació d'esquí de Llessui, tancada el 1987 per problemes econòmics i mala gestió. Maria en parla amb recança, *avui això no hauria passat, s'hi hauria invertit i l'estació seria un motor per Llessui i tot el Pallars*, assegura. Kiko Rafel, traspasat el 2011, va ser un veritable emprenedor, persona molt popular i estimada, havia estat alcalde de Sort als anys vuitanta.

Només per menjar a *Casa Kiko* ja paga la pena pujar a Llessui. L'establiment té dos noms, l'oficial d'El Pigal, que en pallarès vol dir roc, i el popular de *Casa Kiko*. Sigui com sigui i amb el nom que es vulgui, la seva és una cuina de veritat. Maria explica que *des del primer dia hem ofert a la clientela una proposta tradicional, amb bon producte i fidel als plats que sempre s'han preparat a les cases pallareses*. A la taula de *Casa Kiko* no hi falten mai entrants com formatge d'ovella, xolis, allioli de codony, secallona o patés. Tampoc l'*Amanida d'orella de porc*; el *Carpaccio de daina* o el *Trinxat*. L'establiment serveix segons espectaculars com l'*Espatlla de corder*, el *Palpis*, la *Cuixa de cabrit farcida de bolets* o la *Llosa de carn*. Maria parla del palpis amb especial devoció, un plat típic pallarès fet amb cuixa de corder, cansalada, ceba, porro i carota. A diferència d'altres plats amb cuixa de corder que es fan al forn, el palpis es fa a la cassola i el resultat és tant sorprenent com deliciós.

Les postres posen a prova els clients més gormands, totes fetes a casa amb els productes que dona la muntanya, com la *Roca escalentada de gelat de nata i merengue*. Però, com as-

segura l'escriptor pirinenc **Albert Villaró**, *anar a casa Kiko de Llessui i no demanar un Filiberto és com anar a Roma i no*

Kiko Rafel va inventar el Filiberto, una emulsió de iogurt d'ovella i gelat de nata amb grosella, que avui s'han convertit en les postres nacionals del Pallars

veure el Papa. Inventat per Kiko Rafel i batejat amb el nom d'un gat de l'*Hotel Pessets* de Sort, el *Filiberto*, és una emulsió de iogurt d'ovella i gelat de nata amb grosella que se serveix molt fresc. El seu alt contingut en greix de la llet d'ovella afaforeix i realça la intensitat de la grosella. Podem afirmar que avui els *Filiberto*, són les 'postres nacionals' del Pallars.

La història del restaurant *El Pigal Casa Kiko* de Llessui encara té molts plats per servir i moltes alegries per oferir a la seva fidel parròquia. El manteniment del negoci familiar està assegurat, els germans **Ivan i Blanca Rafel Prat** són avui qui comanden amb professionalitat l'establiment de la vall d'Assua. Però Maria no ho ha deixat del tot, el seu bon criteri la fan gairebé imprescindible als fogons, *encara hi fico una mica la mà a la cuina*, confessa. Satisfeta amb el relleu dels seus fills, segueix amb il·lusió la formació de la seva neta **Anna Moner Rafel** a l'*Escola Superior d'Hostaleria de Barcelona*. Deslliurada del tràfec d'any enrere, diu que *ara tinc més temps per cuidar les bèsties, les gallines i els conills*, la seva gran afició.

Palpis de corder

La cuina pallaresa ofereix una gran varietat de plats tradicionals basats en els productes que proporciona la muntanya segons la temporada. Un d'aquests plats és el **palpis de corder**.

Ingredients

1 cuixa de corder · 200 g de cansalada viada · 2 cebes tallades a trosos grans · 1 porro tallat a rodanxes grans · 3 carotes tallades a trosos grans · 4 alls sencers · Herbes aromàtiques: farigola, llorer, orenga · 1 got de vi blanc · Mig got de vi ranci · Julivert. Sal. Oli. Pebre

Preparació

Cal desossar la cuixa, salpebrar-se i farcir-la amb cansalada viada, un all i julivert trinxat.

Al farcit es pot afegir també ou dur, pilota o bolets saltats.

Lligar la cuixa i poseu-la a rostir en una cassola amb oli.

Quan estigui rossa pels dos costats, afegir les verdures, els alls i les herbes aromàtiques.

Deixar-ho coure amb la cassola tapada durant una estona.

Afegir el vi blanc i el vi ranci, i deixar-ho reduir.

Un cop la cuixa estigui cuïta, retireu les herbes i coleu la salsa.

Deslligueu la cuixa i poseu-la en una safata amb la salsa per sobre.

Es pot servir acompanyat de patates al caliu, puré de patates o bolets.

Amb el suport de:

Des de 1915

goprinters

GRUP IMPRESSOR

IMPRESSIONS
QUE IMPRESSIONEN

— **Impressió òfset**

Llibres, catàlegs, revistes, paper de carta, sobres, albarans copiatius, passamans, desplegable, targetes...

— **Packaging**

Caixes corporatives, etiquetatge...

— **Impressió digital en petit i gran format**

Lones, roll up, plòters, photocall, cartó ploma, vinils, rètols...

Contacta'ns!

T. 973 350 146

pedidos@goprinters.es

La teva impremta
Des de 1914

Segueix-nos!

L'IDAPA impulsarà 22 actuacions de política de muntanya el 2022

L'Institut redactarà un estudi de l'estat de cobertura dels serveis de banda ampla fixa i mòbil a l'Alt Pirineu i Aran

L'Institut per al Desenvolupament de l'Alt Pirineu i Aran (IDAPA) impulsarà la digitalització de les comarques pirinenques com a part del pla de treball aprovat per aquest 2022, que detalla **7 programes i 22 accions específiques en polítiques de muntanya**.

El Consell Rector de l'organisme ha aprovat, entre d'altres; la dinamització de l'**Àrea 5G de l'Alt Pirineu**, amb la incorporació propera d'un dinamitzador, la digitalització de les **set estacions d'esquí nòrdic** dins de la base de dades de Ferrocarrils de la Generalitat o l'estudi de l'estat de **cobertura dels serveis de banda ampla fixa i mòbil** en els nuclis de l'Alt Pirineu i Aran. L'IDAPA també treballarà millores en mobilitat i promoció del patrimoni cultural.

Entre les accions destaca l'avançament de la integració tarifària al darrer trimestre d'enguany; la línia d'ajuts per al desenvolupament local i la promoció del patrimoni cultural adreçada als ens locals i entitat sense afany de lucre, que ja ha donat suport a 99 projectes, o la proposta d'ajuts a museus i equipaments patrimonials adherits a la *Xarxa de museus i equipaments patrimonials de l'Alt Pirineu i Aran*.

Consell General de Muntanya

El **Consell General de Muntanya**, l'òrgan col·legiat de participació i consulta de tots els consells comarcals muntanyencs, ha donat compte dels prop de 14 milions d'euros que el Govern

ha destinat ja a aquests territoris durant el primer semestre de 2022. La xifra inclou els ajuts per a **actuacions a la xarxa viària rural**, tant pel que fa a camins rodats (6 MEUR) com no rodats (0,6 MEUR); actuacions de **neteja de vies de comunicació afectades per les nevades** (0,3 MEUR); una nova línia d'adquisició de **maquinària per al manteniment de camins** (2 MEUR); l'activació d'una nova convocatòria del **programa d'habitatge rural** (5 MEUR), i les actuacions específiques de coordinació i suport al sector de les **estacions de muntanya**.

El Govern de la Generalitat ha incrementat la dotació pressupostària de la Direcció General de Polítiques de Muntanya i del Litoral (16,4 MEUR) i de l'IDAPA (2,5 MEUR), molt per sobre de les xifres habituals dels darrers anys.

L'IDAPA impulsa i dona suport a diversos projectes de digitalització a les comarques pirinenques

SENDÈRIA

Noticiari dels camins

Caminant, descobrireu els paisatges i els pobles dels Pirineus.

Subscripcions i més informació a:
www.sompirineu.cat/som-senderisme

IDAPA
Institut per al Desenvolupament i la Promoció de l'Alt Pirineu i Aran
Institut entant Desenvolupament e ara Promoció de l'Alt Pirineu e Aran

La Vall de Boí posa en marxa la figura del «vigilant municipal»

REDACCIÓ • Vall de Boí

A partir d'aquesta setmana s'ha posat en marxa la figura del «vigilant municipal», que vetllarà pel compliment dels reglaments, ordenances, bans i resolucions pel que fa a la circulació i autocaravanes, així com qualsevol altra incidència a la via pública, dependències municipals, parcs i jardins i mobiliari urbà.

Aquest servei té com objecte establir un marc regulador que permeti la distribució racional dels espais públics i de l'estacionament temporal o itinerant dins el terme municipal, amb la finalitat de no entorpir el trànsit rodat de vehicles, preservar els recursos i espais naturals del mateix, minimitzar els possibles impactes ambientals, garantir la seguretat de les persones i la deguda rotació i distribució equitativa dels aparcaments públics entre tots els usuaris de les vies públiques. Així com també fomentar el desenvolupament econòmic del municipi, i alhora preservar la convivència cívica i social.

Davant l'increment del turisme d'autocaravanes, furgonetes i trànsit en general, sobre tot en l'època de vacances, justifica la creació d'aquest servei, a més a més de la necessitat d'ordenar els espais públics i evitar que se'n faci un mal ús, en definitiva reordenar tot el que respecta a l'espai públic, així d'aquesta manera millorar la imatge del municipi.

Miquel Noguer inaugura la llar d'infants Els Esquirolets

REDACCIÓ • Llívia

El president de la Diputació de Girona, Miquel Noguer, ha inaugurat, aquest migdia, la nova llar d'infants Els Esquirolets de Llívia. El president de l'ens territorial ha estat acompanyat per l'alcalde de Llívia, Elies Nova, i el vicepresident primer de la Diputació de Girona i alcalde de Puigcerdà, Albert Piñeira. L'acte ha comptat, també, amb la presència dels responsables de la comunitat educativa del centre escolar de Llívia.

La llar d'infants Els Esquirolets de Llívia és un equipament modern, posat en funcionament el mes de gener de l'any 2021. Té una capacitat per a 36 escolars repartits en aules de P0 (vuit alumnes), P1 (tretze alumnes) i P2 (quinze alumnes). Disposa de tres aules espaioses, una sala polivalent, un vestidor, un espai on hi ha el vestidor per als petits, la recepció, la cuina, els lavabos i el despatx. També té els electrodomèstics necessaris com ara rentavaixelles, rentadora i assecadora. A banda, compta amb un espai exterior de més de 200 metres quadrats; un pati amb gespa artificial una part del qual és a sotacobert per quan plou.

El cost de la nova llar d'infants ha estat de 430.000 euros, 90.000 dels quals han estat aportats per la Diputació de Girona i la resta per l'Ajuntament de Llívia. El servei de llar d'infants, per aquest curs 22/23 —que s'inicia el 12 de setembre— té totes les places cobertes.

En el torn de parlaments, Noguer ha volgut recordar que les diputacions són «l'ajuntament dels ajuntaments» i que la institució que presideix ha d'estar al costat dels alcaldes, ja que són els qui saben de les necessitats dels municipis on governen. Nova, per la seva banda, ha manifestat la seva satisfacció per l'obra realitzada i ha fet públic l'agraïment de Llívia pel suport rebut de la Diputació de Girona, que ha permès construir el nou equipament escolar.

Lliurament del projecte del consultori

Després de la inauguració de la llar d'infants, l'equip de govern de l'Ajuntament de Llívia ha aprofitat la visita per a lliurar al president de la Diputació, el projecte del nou consultori mèdic que s'instal·larà a un dels extrems del pavelló municipal, al costat de l'oficina de Correus. Noguer, acompanyat de les autoritats, ha comprovat «in situ» el nou emplaçament del consultori que, de fet, és a tocar de la llar d'infants.

pirineuencs!

MARIA BARBAL:

“Sigui on sigui, el Pallars forma part del meu ésser, som inseparables”

FELIU SIRVENT

Als catorze anys marxés de Tremp, però el Pallars sempre ha estat present...

Sí. Acabat el quart de Batxillerat i revàlida, a casa van decidir que anés a Barcelona a estudiar. Allí hi havia el meu germà, la tieta. També, la mare de la meua mare, amb el seu fill casat, que feia poc havien tancat casa al Pallars Sobirà. Per tant, tot quedava en família, tots proveníem del Pallars, encara que alguns portaven ja anys a la ciutat i m'obriren portes, però la connexió pallaresa és quasi total fins, aproximadament, els disset anys, quan entro a la Universitat de Barcelona. Més tard començarà el lligam interior.

Has estat més de mitja vida fent classes en un institut...

Vaig decantar-me per la professió d'ensenyant després d'estudiar Filosofia i Lletres. Durant una vintena d'anys em vaig dedicar a fer classes, en la seva major part en l'ensenyament secundari. Una gran i dilatada experiència de la qual vaig aprendre molt.

'Pedra de tartera' et va fer escriptora?

Pedra de tartera em va fer escriptora. L'impuls profund que em va guiar a escriure-la va despertar la meua capacitat d'expressió amb paraules escrites. En acabat, ja no em va ser possible dubtar si volia continuar escrivint. N'estava segura. Però va ser un procés que també va implicar els altres, sobretot les persones lec-

tores, el fet de compartir la història que s'hi explica. I encara, el paper d'altres escriptors, dels editors i dels periodistes.

La teua literatura parla d'històries menudes, aparentment intranscendents, amb personatges que no són herois...

M'interessa molt la gent, cada persona. Els seus mots, els gestos, els records, els projectes. També, el terra que trepitgen i el cel que tenen damunt. Tots ens assemblem i cadascú té un món particular, personal, dintre seu. Hi ha herois i heroïnes que calcen espadenyes o sabates barates de tacons alts. No m'enamora l'èpica, encara que podria enamorar-me'n en tant que lectora. Penso que qualsevol història explicada d'una determinada manera pot esdevinar grandiosa, encara que l'argument pugui semblar corrent o quotidià.

Amb *Al llac*, la teua última novel·la, tornes al Pallars...

Sí. Es pot dir que sigui on sigui, el Pallars forma part del meu ésser, som inseparables. La qüestió és que en narrativa és bell situar els personatges on els veus més adequats, on el que viuen i pensen resulta més fàcilment comprensible. En part, aquesta capacitat de qui escriu, té valor. *Al llac* és una novel·la situada en gran part al Pallars Jussà, on he nascut. Allí el paisatge i els personatges es fonen més que mai. Són set. Cadascú viu intensament un fet tan

simple com anar, en dia de festa, a banyar-se en un pantà. Un espai ple d'aigua dolça, a dins de la qual dorm un poble i que té vores esplèndides, amb xops, terra i pedres. Un lloc que té un impacte diferent en cada un d'ells, que els reuneix i els aproxima, però també els engrandeix els dubtes, els neguits i els afectes.

Maria Barbal i Farré (Tremp, 1949)

Escriptora, llicenciada en Filosofia, professora d'ensenyament secundari.

Premi Joaquim Ruyra de narrativa juvenil (1984). Premi Joan Crexells (1985). Premi de la crítica (1992). Premi Nacional de Literatura Catalana (1993). Creu de Sant Jordi (2001). Premi Prudenci Bertrana (2005). Premi Josep Pla de narrativa (2021). 53è Premi d'Honor de les Lletres Catalanes (2021).

Foto: Marta Lluvia

2 ULLERES DE MARCA

VIDRES ANTIREFLEXANTS INCOLOSOS

des de

9,95€
mes
en 12 quotes

PULL&BEAR

Pepe Jeans
LONDON

V&L
VICTORIO & LUCIANO

THE LOOK

MANGO

CUSTO
BARCELONA

OPTICALIA CENTRE VISIÓ GRUP

C/ Major - 85
Cra. de Vic - 5

La Seu D'Urgell
Manresa

Tel : 973 35 46 10
Tel : 93 872 54 71

Promoció vàlida de l'1-9-2022 al 31-12-2022. Les dues ulleres portaran lents amb la mateixa graduació; són lents bàsiques monofocals amb tractament antireflector. Graduacions compreses en els rangs d'estoc dels proveïdors de la línia de lente Vistasoft d'Opticalia. Els rangs són: esfera: +/- 4.00 diòptres; cilindre: +/- 2.00 diòptres. Les muntures es podran escollir entre una selecció de models exclusius d'Opticalia, seleccionats a l'establiment. Els productes sanitaris objecte d'aquesta promoció són conformes a les regulacions legals. *Finançament: L'import total degut i el preu total a terminis és el mateix: 119,40 € (12 quotes de 9,95 €/mes). El preu d'adquisició al comptat i el preu finançat és el mateix: 119,40 €. Sense interessos, TAE 0%. Subjecte a la seva prèvia aprovació, per a producte i client.

Foto: Víctor Merencio

DOSSIER

Organyà celebra del 2 al 4 de setembre la 26a edició de la Fira del Llibre del Pirineu

Llibres, contacontes, música i poesia ompliran els carrers de la vila d'Organyà del 2 al 4 de setembre

REDACCIÓ • Organyà

La fira estrena un espai dedicat als il·lustradors de llibres del Pirineu i recupera la Carrerada de Llibres i la visita literària a l'Organyà. S'hi podran trobar les principals novetats literàries d'enguany

Carrerada a Organyà, any 2017.

La 26a Fira del Llibre del Pirineu tindrà lloc a la vila de les Homilies del 2 al 4 de setembre. A l'edició d'enguany s'estrenarà un nou espai dedicat als il·lustradors de llibres del Pirineu i es recuperaran la Carrerada de Llibres i la visita literària a l'Organyà històric, després del parèntesi per la pandèmia. Les homilies modernes seran escrites i llegides per l'escriptora **Silvia Soler** i per la presidenta del Consell Nacional de la Cultura i de les Arts (CoNCA), i també escriptora, **Vinyet Panyella**.

A la Fira hi participaran enguany, amb estand propi, 27 editorials i llibreries. L'espai firal estarà situat al centre històric d'Organyà, concretament a la plaça de l'Església, el carrer del mig i part dels carrers Granada i del Sol. A la plaça estarà ubicat també l'escenari on tindran lloc la majoria d'actes, mentre que al peu del carrer del Mig hi haurà l'escenari de les activitats adreçades al públic familiar.

Una novetat serà la creació d'un espai en el qual il·lustradors i il·lustradores de llibres del Pirineu mostraran els originals de

les seves obres. L'objectiu de la iniciativa es donar visibilitat a un sector del món del llibre que no sempre rep el reconeixement que es mereix.

La Fira començarà ja divendres a les 11 matí, amb un taller d'impremta del mètode Freinet, que anirà adreçat a nens i nenes a partir de vuit anys i acompanyats d'un adult. El taller s'ha programat també a les 5 de la tarda.

El mateix divendres es farà la presentació del llibre col·lectiu *Els camins escrits del Pirineu*, un projecte liderat per l'Institut per

al Desenvolupament i la Promoció de l'Alt Pirineu i Aran (IDAPA) i l'Associació Llibre del Pirineu. Tot seguit s'inaugurarà l'exposició "Històries i Camins", una exposició a partir de la qual la companyia La Fanga Escènica ha creat un espectacle que estrenarà el mateix divendres a les 10 de la nit. La vetllada la completarà el grup de lectura Terra Escrita, d'Organyà, amb la lectura teatralitzada de diversos fragments de l'obra de **Josep Espunyes** amb motiu de l'Any Literari que se li dedicat enguany al Pirineu.

Divendres 2 de setembre

11.00 i 17.00 **Taller d'impremta del mètode Freinet**

Nens i nenes a partir de 8 anys acompanyats d'un adult
Inscripcions: Ajuntament. **Porxos plaça de l'Església**

18.45 **Inauguració oficial**

Escenari de la Plaça

19.00 **Presentació del llibre col·lectiu *Els camins escrits del Pirineu***, promogut per l'IDAPA i l'Associació Llibre del Pirineu. Editat conjuntament per Garsineu i Salòria
Escenari de la Plaça

19.45 **Inauguració de l'exposició "Històries i Camins. Passeig literari pels camins pirinencs"**, produïda per l'IDAPA.
Sala Homilies

22.00 **Camins que parlen**. Espectacle literari del grup La Fanga Escènica

Josep Espunyes: escriure la terra. A càrrec del grup Terra Escrita. Celebració dels 10 anys del grup
Escenari de la Plaça

Dissabte 3 de setembre

10.00 Obertura de la Fira

Editorials i llibreries participants:

➤ Àgilitat ➤ Aloma Editors ➤ Anem Editors ➤ Cuscusian's ➤ Edicions del Pirata ➤ Edicions Salòria ➤ Edicions Sidillà ➤ Editorial Alpina ➤ Editorial Andorra ➤ Editorial Fonoll ➤ Editorial Marinada ➤ Editorial Medusa ➤ Editorial Piolet ➤ Editorial Trotalibros	➤ Fundació Artur Blasco ➤ Garsineu Edicions ➤ Lletra Impresa Edicions ➤ Llibreria Crítica El Refugi ➤ Llibreria Horitzons ➤ Llibreria Purgimon ➤ Neret Edicions ➤ Ònix Edicions ➤ Pagès Editors ➤ Roser Guix ➤ Sària de Llibres ➤ Tradillibreria ➤ Voliana Edicions

Nou espai d'il·lustradors/es de llibres del Pirineu amb:

➤ Mònica Armengol ➤ Ramon Berga ➤ Xavier Casals	➤ Vanesa Freixa ➤ Carme Invernón ➤ Mercè Valentintada

Centre històric

10.00 Obertura de l'exposició "Històries i Camins. Passeig literari pels camins pirinencs". **Sala Homilies**

10.00 Recepció a les biblioteques convidades a la Fira. **Ajuntament**

10.00 Música en clau de muntanya. Amb Diàdona. Ass. Dones Acordionistes i Percussionistes del Pirineu. **Escenari de la Plaça**

10.30 Els autors i els seus llibres:

- *Des de les golfes*. Marc Talavera. Eixarcolant
- *Als afores*. Montse Milan. Voliana Edicions
- *Som herència. Som educació*. Manuel Suárez Horsori Editorial
- *De carlinades per la Segarra històrica*. Jaume Moya. Editorial Fonoll
- *Per Déu, per la Pàtria i el Rei*. Amadeu Gallart Edicions Salòria

10.30 Gimcana literària de detectius, d'Ursel Scheffler Conduïda per Bernat Cussó (Edicions del Pirata) **Escenari del Carrer del Mig**

11.30 Els autors i els seus llibres:

- *Atles d'un present*. Jaume Invernón. Edicions Salòria
- *La darrera plana. Escrits sobre el final de la vida* DDAA. Per Lola Abelló i Paquita Ruiz. Octaedro Ed.
- *Una vida de ferro fos*. Gemma Peris. Ed. La Calaixera
- *El silenci de l'angle. Guillem Viladot o el desfici del jo*. Teresa Ibars. Editorial Fonoll

Escenari de la Plaça

12.00 Jocs i cançons infantils d'abans.

A partir del llibre del mateix títol de Josep Espunyes. Per La Tribu Juganera. **Escenari del Carrer del Mig**

12.30 Signatura de llibres amb Silvia Soler. **Plaça**

13.00 Vermut literari amb l'escriptora Silvia Soler **Escenari de la Plaça**

13.45 Carrerada de llibres. Lectura popular i simultània Amb la música de Diàdona. **Travessia urbana de la C-14**

16.00 Música en clau de muntanya. Amb Diàdona. Ass. Dones Acordionistes i Percussionistes del Pirineu **Escenari de la Plaça**

16.30 Els autors i els seus llibres:

- *El Pirineu per a grans i petits*. Alfons Brosel. Ed. Alpina
- *Andorra GRP. La travessa circular*. Alfons Brosel i Manel Figuera. Cossetània Edicions
- *El Minyó de Montella i altres bandolers de Cerdanya*. Manel Figuera. Edicions Salòria
- *Parets de pedra seca*. Fundació Accions Medi Ambient Editorial Andorra
- *La vall del riu Duran*. Núria Boltà. Diputació de Girona
- *Una assassina massa jove*. Maria Dolors Guàrdia Pagès Editors
- *L'Hospital de cartró de Capdella*. Sigrí Remacha MNACTEC, Museu Paperer de Capellades i Eumo Ed.

Escenari de la Plaça

17.00 Contacontes. *Dolces Pomes*. Rosa Marsino. Ed. Salòria

Escenari del Carrer del Mig

17.30 Contacontes. *La Quima i les Homilies d'Organyà* Núria Oliva i Laura Pal. Pagès Editors

Escenari del Carrer del Mig

18.00 Contacontes. *Arriben els càtars*, de Cara Sal amb il·lustracions d'Abby

Escenari del Carrer del Mig

18.00 Els autors i els seus llibres:

- *La Senyoreta*. Josefina Porras i Núria Gras
- *Portes obertes, portes tancades i portes que canvien la vida*. Nati Soler Alcaide i Olga Pros. Ònix Editors
- *Cadells de gat*. Nati Soler Alcaide i Olga Pros. Ònix Editors
- *El naufragi de Catalunya*. Alan Ryder. Presentat per Xavier Cortadellas. Edicions Sidillà
- *100 coses que has de saber sobre Andorra*. Arnau Colominas i Maria Cucurull. Anem Editors
- *Les ànimes sordes*. Albert Villaró. Editorial Medusa

19.15 Visita literària a l'Organyà històric. A partir del llibre *Coses d'Organyà*, de Josep Espar i Tressens. A càrrec del grup Terra Escrita. Amb la música de Diàdona.

Punt de sortida: escenari de la Plaça

Silvia Soler. Foto Júlia Partal

Vinyet Panyella. Foto Fractal7

20.30 Les noves homilies:

- Silvia Soler, escriptora
 - Vinyet Panyella, presidenta del CoNCA i escriptora
- Lliurament dels Premis Literaris Homilies d'Organyà:**
- Pirineu de narració literària ● Mort qui t'ha mort? de relat negre
 - Josep Grau i Colell de poesia ● Lletres de Dones de relats curts
 - Joves Autors de relats ● Germans Espar i Tressens de relats viscuts
 - Albert Vives de periodisme pirinenc ● Narreda de redaccions escolars

Escenari de la plaça

Carrerada de llibres

Diumenge 4 de setembre

- 10.00 **Obertura de la Fira. Centre Històric**
- 10.00 **Obertura de l'exposició "Històries i Camins. Passeig literari pels camins pirinencs". Sala Homilies**
- 10.00 **Contes sense històries.** Amb La Tribu Juganera
Escenari del Carrer del Mig
- 10.00 **Música en clau de muntanya.** Amb Elías & Elías
Escenari de la Plaça
- 10.30 **Els autors i els seus llibres**
- ▼ **Lluna vella.** Maria Sardans. Llibres del Delicte
 - ▼ **Premi Guillem de Belibasta.** Ass. Festiva i Cultural de Tragó
 - ▼ **Des de dins de mi.** Lluís Maria Xirinacs. Presentació a càrrec de la Fundació Randa. Voliana Edicions
 - ▼ **Del so a la lletra.** Delfi Dalmau. Presentació a càrrec de Jordi Solé Camardons. Voliana Edicions
 - ▼ **Òxit de ferro.** Albert Canadell. Pagès Editors
 - ▼ **Sense data.** Marta Alòs. Pagès Editors
 - ▼ **Narieda. La veu dels nens i nenes amb lletra d'impremta.** Associació Lo Caliu Figolà
Escenari de la Plaça

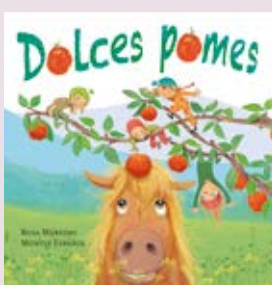
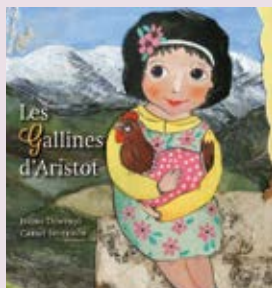
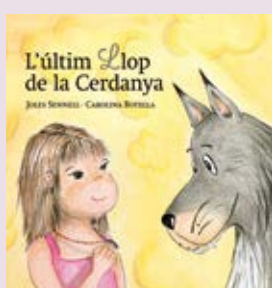
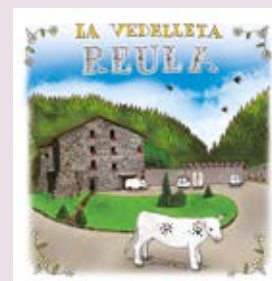
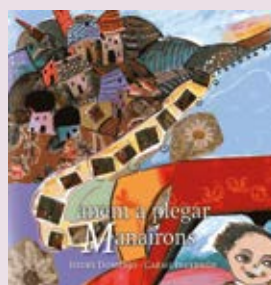
- 11.00 **Contacontes. El ratolí Pataxof.** Juan Manuel Iglesias Pagès Editors. Escenari del Carrer del Mig
- 11.30 **Contacontes. Les veus del bosc.** Maria Josep Domènech i Isabel Fabregat. Lletra Impresa Edicions. Escenari del Carrer del Mig
- 12.30 **Contacontes. El llarg viatge de l'Arc de Sant Martí** Noè Rivas i Mercè Valentintada
Escenari del Carrer del Mig
- 12.00 **Any Literari Josep Espunyes al Pirineu**
Entrevista amb l'autor i presentació de la nova edició del poemari *Notes mínimes d'un paisatge*. Escenari de la Plaça
- 12.30 **Poemes de Josep Espunyes musicats**
Amb Quim Sabaté. Escenari de la Plaça
- 13.00 **Cloenda de la Fira**
Escenari de la Plaça
- 13.15 **Concert de cloenda: Orígens.**
Amb Santi Arisa & Giuseppe Costa
Escenari de la Plaça

Josep Espunyes
Foto Ricard Lobo

Col·lecció Petit Pirineu

Novetat a la
Fira del Llibre
del Pirineu!

EDICIONS SALÒRIA

Espunyes presentarà a Organyà llibre *Notes mínimes d'un paisatge* que inclou fotografies de Jordi Pasques

M. ARNAU • Peramola

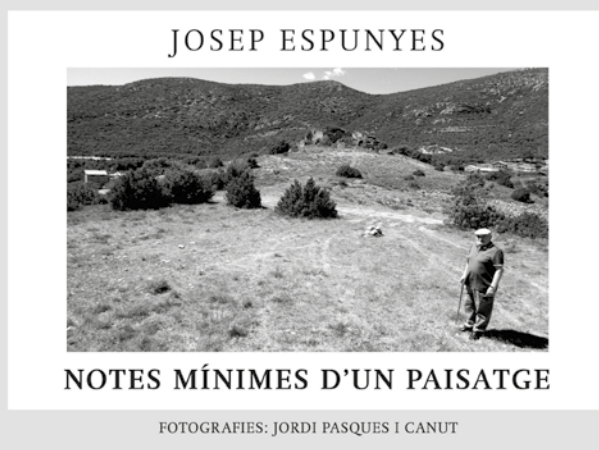
El diumenge dia 4 de setembre, a les 12 del migdia, a l'Escenari de la Plaça d'Organyà, i en motiu de la celebració de l'Any Literari Josep Espunyes al Pirineu, la periodista **Noemí Rodríguez** entrevistarà a l'escriptor de Peramola que parlarà, entre d'altres, de dos dels darrers llibres que ha publicat: *Jocs i cançons infantils d'abans* i la reedició de l'obra *Notes mínimes d'un paisatge* que es presentarà oficialment a la fira.

Notes mínimes d'un paisatge és una obra de poesia que retrata el paisatge i la vida al Pirineu, amb un "so volgutament aspre que concorda amb la duresa de la terra que homenatja i que també consona amb el sentiment de dolor, viscut com una injustícia irreparable, que provoca l'amenaça de la seva desaparició", tal com

descriu **Anton M. Espadaler** al pròleg de l'obra.

Els poemes de **Josep Espunyes**, acompanyats de fotografies de **Jordi Pasques**, relaten de

forma tendra i emotiva moments del dia a dia, però cada cop menys freqüents, en aquestes zones rurals, de muntanya, en la seva lluita contra el despoblament.

Presentació del llibre guanyador del Premi Guillem de Belibasta

REDACCIÓ • Tragó de Segre

Un dels llibres que es presentaran a la Fira del Llibre del Pirineu serà l'obra *Harmala* que, el passat dijous 4 d'agost, va resultar guanyadora de la 8a edició del Premi Guillem de Belibasta de narrativa breu ambientada a la natura o a la ruralia, que es va celebrar a Tragó de Segre. S'hi van presentar més d'una vuitantena de treballs de diversos autors d'arreu del domini lingüístic català i de totes les edats i el jurat va escollir l'obra *Harmala*, escrita per **Jordi Salvans**.

L'obra *Tu que ets petita* va quedar segona, i *Pa amb vi i sucre* va quedar tercera.

Les biblioteques també tenen una participació activa a la fira

J. CAMPS • Organyà

Des de fa uns anys, les bibliotecàries i bibliotecaris del Pirineu i de la plana de Lleida tenen una participació activa a la Fira del Llibre del Pirineu.

Aquest certamen s'ha convertit en el punt de referència sobre el llibre pirinenc i des de les biblioteques no es vol perdre l'ocasió per adquirir totes les novetats dels darrers mesos i també per descobrir alguna de les 'joies' literàries que durant tot el cap de setmana es poden trobar a les parades de les llibreries i de les editorials que participen a la fira d'Organyà.

4a edició del premi d'àlbum il·lustrat Vila de Tèrmens

- Convocatòria oberta fins al 30 de desembre de 2022
- Import del premi: 4.000 €
- L'obra guanyadora la publicarà l'Editorial Meraki

El llibre *Narieda. La veu dels nens i nenes amb lletra d'impremta* es presentarà a la Fira del Llibre d'Organyà

M. ARNAU • Figols

Diumenge 4 de setembre, a partir de dos quarts d'onze del matí, es farà a Organyà una nova presentació del llibre *Narieda. La veu dels nens i nenes amb lletra d'impremta*. L'obra, impulsada per l'Associació Lo Caliu Figolà, recull els articles dels set exemplars editats durant el curs 1935-36, amb les històries del dia a dia que els nens i nenes de Figols i Alinyà plasmaven a la revista escolar *Narieda*. Gràcies a la recuperació dels set exemplars de la revista, s'ha pogut editar aquest llibre on es recullen tots els articles i es posa en context la publicació.

En **Joan Sarradell** tenia 12 anys quan va arrencar el projecte de la revista i va ser el responsable que aquesta publicació es digués *Narieda*, en referència a una muntanya del municipi de Figols i Alinyà coneguda amb aquest nom. Vivia al nucli de Voloriu, que pertany al mateix terme, i, com ell relatava en un dels articles, cada dia recorria a peu uns quatre quilòmetres d'anada i de tornada per arribar a l'escola. De fet, va ser l'alumne més actiu de la publicació i aprofitava el temps de dinar per dedicar-s'hi.

Sarradell assegura que el seu pare també volia ser mestre però que amb l'inici de la Guerra Civil es va

veure obligat a haver de deixar els estudis. "El seu somni es va veure trencat amb l'esclat de la guerra", afirma, tot afegint que a partir d'aleshores es va haver de fer càrrec de la família. "Li va quedar un buit i una frustració que li va costar molt, crec que no ho va arribar a superar", detalla la seva filla. En assabentar-se, però, que la seva neta es volia dedicar a la docència va decidir regalar-li les revistes, on va escriure fins a catorze històries, i, gràcies a aquest gest, els set exemplars de la publicació s'han conservat fins avui dia.

La recuperació de la memòria a partir de la revista *Narieda* va començar al 2021, quan dos dels quaderns impresos van aparèixer en una maleta d'una casa de Figols, cal Borges, i **Mar Garcia** va voler compartir-los amb els seus veïns. Aleshores ja es va editar un facsímil a partir de les dues revistes amb la col·laboració de l'Arxiu Comarcal de l'Alt Urgell, l'Associació Lo Caliu Figolà, l'Ajuntament de Figols i Alinyà i el Consell Comarcal de l'Alt Urgell. Fruit d'aquest treball es va establir el contacte amb la família Sarradell, la qual ha permès l'accés a tota la col·lecció per digitalitzar-la i difondre-la en aquest llibre *Narieda, la veu dels nens i nenes amb lletra d'impremta*.

Sadurní Betriu
pintor · decorador

625 541 507
sadurni.betriu@gmail.com

Av. Santa Fe, 7. Organyà

..LA BOTIGA..

Cal Pagès

Montserrat Boix Obiols

Crta. Lleida, 6
25794 Organyà, Lleida
tel/fax 973 38 34 85
calpagesorganya@hotmail.com

L'autèntic embotit de muntanya

100 ANYS

CINC GENERACIONS

La història d'Embotits Obach és l'herència d'una terra, d'una tradició i d'una cultura familiars, que es manifesten en l'elaboració artesana d'embotits al llarg de més de 100 anys.

www.embotitsobach.com

Dues de les primícies que es podran trobar a Organyà: la reedició de dos títols de les aventures de l'Snoopy, en Charlie Brown i la resta de la colla de Peanuts en català

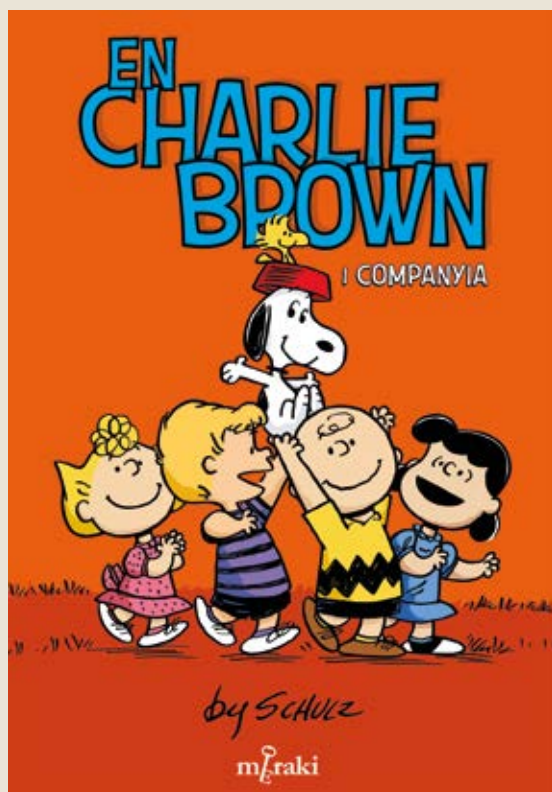
ANDREA MORENO • La Seu d'Urgell

El proper mes d'octubre vindrà acompanyat per una efemèride literària que seran pocs els qui no reconeixeran l'homenatjat; entre aquests, hi seran algunes noves generacions d'infants i joves que no han crescut envoltats de les tires còmiques de la sèrie Peanuts. Sí, Schulz, el pare d'en Charlie Brown, l'Snoopy i companyia hauria fet 100 anys aquest 2022.

L'Editorial Meraki, aprofitant aquesta data tan destacada, ha recuperat alguns títols de la sèrie Peanuts en català, que des de fa anys no es poden trobar en aquesta llengua en el circuit del llibre nou, amb l'objectiu d'apropar als lectors de LIJ uns personatges emblemàtics per a l'imaginari col·lectiu de tantes generacions prèvies. Actualment, l'Snoopy és un dels personatges més reconeguts en el panorama internacional, però, com ja ha passat amb altres personatges d'altres contextos i èpoques, ha esdevingut una icona amb una imatge molt mercantilitzada, tant, que moltes persones poden tenir un pijama de l'Snoopy però no haver conegut mai les històries d'en Charlie Brown o de l'entranyable Woodstock, l'inseparable amic alat d'un dels gossos més famosos del món. Bé, i per què no dir-ho, potser tots aquells qui vesteixen samarretes de l'Snoopy ignoren, fins i tot, que la seva imatge tan afable no va gaire en consonància amb el seu caràcter, perquè siguem sincers, els que el coneixeu sabeu que és un quisso que treu una mica de polleguera.

De jove, Schulz i el seu pare compartien un ritual de matí de diumenge: llegien plegats les vinyetes del diari. Després de lluitar a l'exèrcit durant la Segona Guerra Mundial, el primer gran èxit de Schulz va arribar el 1947, quan va vendre una vinyeta titulada Li'l Folks al diari St. Paul Pioneer Press. El 1950 Schulz es va reunir amb la gent de United Feature Syndicate i, el 2 d'octubre d'aquell any, Peanuts, la tira còmica de Schulz, va debutar a set diaris. Schulz passaria els propers 50 anys escrivint i dibuixant Peanuts i crearia icones culturals com ara l'Snoopy, en Charlie Brown o la resta de la colla de Peanuts. En el seu punt més àlgid, Peanuts es publicava a 2.600 diaris, a 75 països i en 21 idiomes. Charles Schulz va morir a Santa Rosa, a Califòrnia, el mes de febrer de 2000, tot just hores abans que la seva última tira original aparegués als diaris del diumenge.

Setanta-dos anys després de la publicació de la primera vinyeta de Peanuts, Meraki ens apropa (en primícia a Organyà i posteriorment a la Setmana del Llibre en català) de nou dues de les històries d'aquesta colla, uns personatges que es mantenen més vius que mai i que seguiran transcendint generació rere generació. Els dos primers títols publicats per Meraki són *Cowabunga* i *En Charlie Brown i companyia* que a partir de l'1 de setembre es podran trobar a totes les llibreries del país i a Organyà seran a la parada d'Edicions Salòria i l'Editorial Meraki.

NO GIRIS FULL!

[llengua
llibres
Organyà

- [Més de vint editorials i llibreries al carrer
- [Nou espai d'il·lustradors de llibres del Pirineu
- [Presentació de 30 novetats editorials
- [Carrerada de llibres: lectura popular i simultània
- [Entrevista amb l'escriptor Josep Espunyes
- [Les noves homilies amb les escriptores
Sílvia Soler i Vinyet Panyella
- [Lliurament dels premis Homilies d'Organyà
- [Exposició Històries i Camins
- [Lectures dramatitzades i espectacle literari
- [Visita literària a l'Organyà històric
- [Contes i activitats per a nens i nenes
- [Música amb Diàdona, Elías & Elías, Quim Sabaté
i Santi Arisa & Giuseppe Costa

26ª FIRA *des* LLIBRE *des* PIRINEU

ORGANYÀ
2, 3 i 4 de setembre de 2022

Nit d'Estiu, Gina Simón Perdigón

Organització:

Amb la col·laboració de:

Amb el suport de:

CAN JOSEP

Carretera de La Seu d'Urgell, 12
SORT (Lleida)

Tel. 973 620 176 - 973 620 834

info@hostalcanjosep.com

www.hostalcanjosep.com

Habitacions i restaurant

Si ens telefonas al 635 479 694
o ens envies un WhatsApp
**també t'enviarem l'oli
gratuïtament a casa teva.**

www.molidelpau.cat / info@molidelpau.cat · OS DE BALAGUER · 973 43 80 98 · 635 479 694

CARNISSERIA CHARLIE

Sant Ermengol, 5 · La Seu d'Urgell

Telf. **973 360 999**

charliecam@hotmail.com

www.carnisseriacharlie.com

Espai cultural,
lúdic i gastronòmic

Cal Serni

www.calserni.com

Tel: 973 35 28 09

CALVINYÀ
Valls del Valira

Ascensors SALES

Solucions en elevació i accessibilitat

- Ascensors
- Plataformes
- Cadires puja escales
- Munta plats
- Munta càrregues
- Munta cotxes
- Instal·lació
- Manteniment
- Rehabilitacions
- Modernitzacions
- Projectes a mida
- Finançament a mida

GSM

INSTAL·LACIÓ DE
TELÈFON DE CABINA

SERVEI REPARACIÓ
AVARIES 24 HORES

ESTUDIS
EFICIÈNCIA ENERGÈTICA

902 158 353

www.ascensorssales.com

GRAPATS
Inserció laboral

SERVEI DE MUDANCES I ENCÀRRECS,
BUIDAT DE PISOS I LLOGUER
DE PLATAFORMA ELEVADORA

www.grapats.com | Tel. 665 777 999

Pol. Ind. La Seu, c/E, núm. 24 | 25700 La Seu d'Urgell

La Vall Fosca recull en una exposició la vestimenta que s'utilitzava durant el segle XIX

ALBERT LIJARCIO/ACN • Sant Esteve de la Sarga

Una camisa de canem i cotó a l'exposició / Marta Lluvích

La roba és una de les peces que s'aprofitava més durant el segle passat. Primer com a vestit de mudar, després per ús diari, per fer pedaços i finalment per fer draps. Aquest fet unit a la seva fragilitat fa que sigui difícil trobar indumentària utilitzada a la Vall Fosca, al Pallars Jussà, durant el segle XIX, que són les que mostra l'exposició 'Enfilem l'agulla'. **Albert Sangenis**, comissari de l'exposició, ha explicat que la mostra vol recuperar peces, preservar la cultura popular i animar a les persones a tornar a fer servir la roba tradicional. Una soca (sabata), una butxaca de dins o un sac (jaqueta de dona) són algunes de les peces que es poden veure a la mostra.

Peces úniques

Entre les peces originals que s'exposen, destaca un sac, peça de vestir femenina que correspondria a l'actual jaqueta, datat sobre el 1900, i fet amb llana fina merina. Procedeix de casa Antema de la Plana de Mont-ros i possiblement el va fer servir una repadrina en el seu casament. Destacar també, la capa de cerimònia, feta amb drap de llana negra, que es feia servir durant les celebracions (batejos, missa del gall...). Prové de casa Benet de Castell-estaó.

Pel que fa al calçat destaquen les avarques, les sipeles, els socs, les soquetes, les soques i les espadnyes.

De peces també destaca el mobiliari com caixes de núvia, baùls de viatge o calaixeres de fusta molt treballades.

Ramon Violant i Simorra, sastre i etnògraf

Ramon Violant i Simorra, sastre i etnògraf, va documentar bona part de les peces de la indumentària tradicional del Pallars que han estat el punt de partida del projecte de recerca i de l'exposició, iniciativa que s'ha complementat amb la roba que han aportat els veïns i els alumnes de l'escola de la Vall Fosca.

Sangenis ha destacat el paper dels escolars de la Vall Fosca donat que ha fet que més d'un padri o padrina, busques a l'armari aquelles peces de roba que el net li reclamava veure. La recerca s'ha fet durant els dos darrers anys i ha permès recollir peces originals per les cases de la Vall.

Albert Sangenis, comissari de l'exposició mostra una camisa del segle XIX que s'havia portat a la Vall Fosca / Marta Lluvích

L'exposició s'estructura en cinc grans blocs: manufactura dels teixits, els estudis de Ramon Violant i Simorra, el vestit masculí i femení, els canvis en el fet de vestir a partir del segle XX i el mobiliari. A cada secció hi ha imatges, peces de vestir o objectes i documentació i informació.

La investigació ha permès determinar que la roba l'elaboraven a casa les dones. Al segle XIX, els homes vestien calça curta, camisa, gorra llarga, calcilles, faixa; i les dones, camisa, cosset, cotillons, faldilla, sac, mocador, davantal, i per abrigar-se, el caputxó. Els infants no tenien una roba específica i es vestien igual que els adults. Gairebé tota la roba era negra. Les dones podien enllaçar llargs períodes de dol i haver de vestir de negre pràcticament tota la vida.

✓ Pinsos i barreges per a tots els animals ✓ Ullavors, adobs, fitosanitaris i jardineria ✓ Serveis i treballs agrícoles ✓ Gestoria i assegurances ✓ Serveis veterinaris ✓ Agrobotiga pire@coopirenaica.com Pirenaica.cat 659-448-538	 PIRENAICA SOCIETAT COOPERATIVA S.L.	Marques disponibles de pèl·lets: Qualitat: EN Plus A1 enerbio Qualitat: EN Plus A1 disponible en sac de 15 kg Venda a l'engròs i al detall obert a socis i no socis
LA SEU D'URGELL C/ Sant Ermengol, 48 973 35 51 94	PUIGCERDÀ Av. Pirineus, 27 972 88 47 12	BELLVER DE Cerdanya Pg. Pere Elies, s/n 973 51 08 52

El Pontet d'Arfa

**OBERTS
DE DIMARTS A DIUMNGE
AMB RESERVA**

**Especialitzats en tapes,
cargols a la llauna,
carns i peixos a la brasa
i arròs de muntanya!**

El Pontet d'Arfa · Afores s/n · Arfa (Lleida)
T. 657 88 57 66 / 669 49 04 27

 El Pontet de Arfa

FEMIO Ascensors

PROJECTES CLAU EN MA__MANTENIMENTS__
REHABILITACIONS__MODERNITZACIONS__
ADAPTACIO D'ASCENSORS__SERVEI 24 HORES

ASCENSORS
HOME LIFT
MUNTA CÀRREGUES
MUNTA PLATS
MUNTA COTXES
PLATAFORMES ELEVADORES
CADIRES PUJA ESCALES

www.femiascensors.com

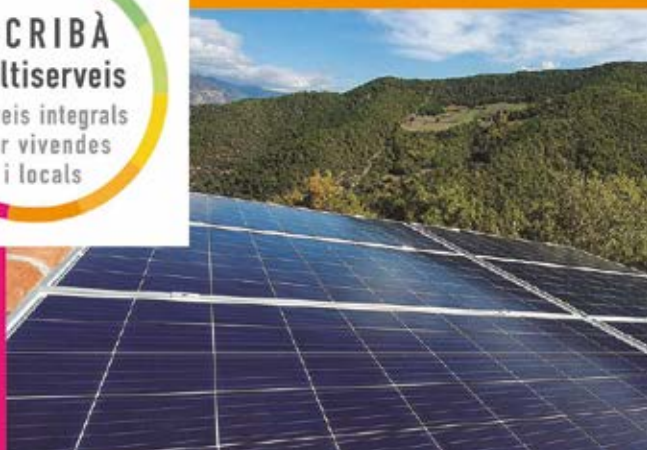
AV. ALCALDE ALTISENT Nº16
25620 TREMP +34648164551

Canvia la teva caldera de gasoil per aerotèrmia alimentada amb plaques solars.
Energia totalment verda i 100% d'autoconsum.

Av Salòria, 34 La Seu d'Urgell
973 35 38 00 / 650 71 21 85
info@escribamultiserveis.cat
www.escribamultiserveis.cat

F1 PNEUMÀTICS

Pneumàtic multimarca moto i cotxe
Alineacions sense contacte amb el vehicle via digital per làser

F1 PNEUMÀTICS

DESCOMPTES ESPECIALS

Retalla aquest cupó i obtindràs un descompte

☎ +376 723 923 📞 +376 613 199 ✉ pneumatics1@andorra.ad

📍 Av. d'Enclar, 22 · AD500 Andorra la Vella (Santa Coloma)

ALUMINI • VIDRE • PERSIANES

f @ Tecnia tancaments

Finestres: Alumini • PVC • Fusta
Persianes: Enrotllables • Orientables
Vidres
Mampares de bany
Mosquiteres
Façanes d'alumini

La Seu d'Urgell • Lleida
M. 610 929 435 • 651 937 945
tecniatancaments@gmail.com

MAGDAPERRUQUERIAlp

C/ NORD 5
TEL: 972890265
17538 ALP

TOT EN PERRUQUERIA PER ELLA I ELL
MANICURA I DEPLACIÓ FACIAL
VENDA DE PRODUCTES DE BELLESA

**Ja et pots descarregar
gratuitament l'App
de VIURE ALS PIRINEUS
al teu telèfon!**

DISPONIBLE A APP STORE

DISPONIBLE A GOOGLE PLAY

- Neteja de xemeneies, calderes, estufes i llars de foc
- Pintura i lampisteria
- Buidatge i neteges generals de naus, cases, pisos, garatges, oficines i segones residències

☎ 873 452 167 📠 625 589 411 • 621 209 318 ✉ netejesalturgell@gmail.com

NETEJA XEMENEIES

PIRINEUS

NETEJA I MANTENIMENTS

619 865 475
618 498 835

info@serveispirineus.com
www.serveispirineus.com

- ▶ Llars de foc
- ▶ Xemeneies domèstiques i industrials
- ▶ Calderes de pel.lets i gas-oil
- ▶ Inspeccions amb càmera de foto i vídeo.
- ▶ Sense productes químics
- ▶ Lliurament de certificats de treball.

Serraller d'Urgències 24h

Josep Bernaus Fontelles

Marc Ferreira Martins

serrallerlopirineu@gmail.com

<https://serrallerlopirineu.es>

609 02 09 02 - 651 835 739

**Reparacions, manteniment
i apertures de portes,
persianes motoritzades
i vehicles**

Bar Restaurant

-Tapes variades, entrepans freds i calents, carns a la brasa, arrossos, hamburgueses, esmorzars, especialitat bacallà i pop. Sarsuela i mariscada per encàrrec
-Sala chillout amb música ambiental per desconectar.

Menú diari: 13,50 euros
Diumenges i festius: 16 euros
Dilluns tancat

Plaça del Codina, 4.
Telf. 973 044 338 · La Seu d'Urgell
Local ampli i molt acollidor

CONSTRUCCIONES
ANDRÉ DE SOUSA, S.L.

- Obra nueva
- Todo tipo de reformas
- Trabajos en pladur y yeso
- Rebosados, monocapas y microciment
- Aislamientos térmicos y acústicos
- Impermeabilización de terrazas
- Alicatados
- Cocinas y baños
- Pintura y decoración

Disfrutamos con lo que hacemos

Joaquim Viola, 9 Baixos · 25700 · La Seu d'Urgell · Tel. 973 361 320 - administracion@andredesousa.eu

Productes artesans
del Pirineu

XARCUTERIA
Montserrat

Tel. 873 452 797

xarcuteriamontserratsb@gmail.com

C. Major, 89 · La Seu d'Urgell

@xarcuteriamontserrats

ELABORACIÓ
PRÒPIA

ANTIGA CASA
Naume

CANSALADERIA I XARCUTERIA
PERNILLS LLONGANISSES
i demés derivats del porc

Tel. 973 51 00 24

antonivigo.1@gmail.com

C. St. Roc, 1
Bellver de Cerdanya

NETEJA INTEGRAL DE VEHICLES A MÀ

Netegem el teu cotxe al complet

CITA PRÈVIA de 9 a 18 h de dilluns a divendres

Tel. 621 237 435

solcar.fabio@gmail.com

C. St. Joan Baptista de la Salle, 22 baixos
La Seu d'Urgell (Lleida)

Neteja de catifes, edredons
i fundes de sofà.
Servei a hostaleria i particulars.

Recollida i entrega a domicili

Polígon Sant Marc 16, Puigcerdà.
Tel. 686 284 728 / 972 193 985
margaretaisaxi@gmail.com

Comerç
i
Serveis

Anuncia't a Viure als Pirineus

Mòbil. 699 24 18 71
Telf. 973 98 91 62

www.viurealspirineus.cat

Avda. Catalunya, 28 Acc - 17527 Llívia
Telf: 972896403 - autoservicio@lusitalia.es

Avda. Catalunya, 28 Acc - 17527 Llívia
Telf: 972896161 - lliviamoda@lusitalia.es

Es lloga plaça de pàrquing
obert a la Seu d'Urgell.
Més info al 670795606
(trucar per les tardes)

**CERDANYA PINTURA
I DECORACIÓ S.L.**

TEL. 620 261 779
C/ JULIA LYBICA 5, 1er 1a
17527 LLÍVIA

**JULI VIAYNA
FUSTERIA**

ESCALES, BARANES, REFORMES...

Raval, 50 - Tel. 669 334 946
17527 Llívia (Girona)

- Reformes integrals
- Col·locació de Pladur
- Realització de xemeneies i barbacoes
- Col·locació de pedra
- Impermeabilització i realització de terrasses
- Manteniment de comunitats de paleta

667 673 320 616 071 989 637 705 074

reformasfito.s.c@hotmail.com

SEGALIA
CERDANYA S.L.

SUBMINISTRE I COL·LOCACIÓ DE PEDRA
VENDA DE MARBRES, GRANITS I SILESTONE
info@segalia.com - Tel. 972 89 05 26

Venda de parcel·la de terreny
urbà de 234 m² amb projecte per
la construcció d'una vivenda
a La Seu d'Urgell.
Més info al 645733324

Manel Ruiz
CORREDOR D'ASSEGURANCES

N. REG. DGPC: P99GC

c/ Cerdanya, 13
17520 PUIGCERDÀ
Tel. 972 88 05 11
Fax 972 88 11 05

SARASA, SCP
SERVEI TÈCNIC OFICIAL

Carretera de Vilallobent, 15, local 2
Tels. 972 882 185 - 639 141 829

IMMERGAS

ARISTON

Beretta

FLECK

MANAUT

www.viurealspirineus.cat

núm: 247 · setembre 2022

Distribució gratuïta
EDITA
Edicions Salòria SL
Passeig del Parc, 26 · La Seu d'Urgell
DIRECCIÓ EDITORIAL
Marcel·lí Pascual - Feliu Sirvent
DISSENY I MAQUETACIÓ
www.creativadisseny.cat
Imprimeix: GoPrinters La Seu d'Urgell

DL L 701-2002
www.viurealspirineus.cat
viurealspirineus@gmail.com

Tel: 699241871

L'empresa no es fa responsable de les
opinions els col·laboradors de la revista.

[viurealspirineus](https://www.facebook.com/viurealspirineus)

[@viurealspirineus_](https://www.instagram.com/viurealspirineus_)

[@AmicsPirineu](https://twitter.com/AmicsPirineu)

amic associació
d'amitjans
d'informació
i comunicació

Músser • La Cerdanya • Tel. Informació i reserves: 973.51.50.26 • www.hotelcampi.cat

TAXI

SERVEI DIARI DE TAXIS
ANDORRA - LA SEU D'URGELL - BARCELONA

Sortida La Seu, 7 h. - diumenge, 15h30.
Sortida Barcelona, 14-15 h. - diumenge, 20 h.

Servei PORTA a PORTA
Viatges concertats
Viatges a l'aeroport

Possibilitat de pagar amb targeta
VISA

JOAN 650 65 51 96

TAXI SERVEI DIARI A BARCELONA

DAVID
www.taxialturgell.com

Sortida Andorra: 6:30h
Sortida la Seu d'Urgell: 7h (i de tot l'Alt Urgell)
Sortida Barcelona: 15h

Mòbil: 620 69 26 43
Telèfon Seu: 973 35 10 76
Servei "porta a porta"

TAXI
DIARI A BARCELONA

Marisa Reyero

Sortida:
7 del matí, de dilluns a dissabte
Tornada: a les 15 h
Tel. 657 913 368
973 30 25 64

La Seu d'Urgell

TAXI ALIART

TAXI DIARI LLEIDA
659 965 135

Sortida de la Seu: 7H
Tornada de Lleida: 14H

Pagament: bizum

www.taxialiart.com

taxi BARCELONA

LA SEU D'URGELL - BARCELONA
Mòb. 606 804 708

sortida LA SEU 7h00 sortida BARCELONA 15h00

 taxi d'1 a 7 persones | servei aeroport | viatges privats

servei diari CARLOS NAVINÉS

epizen
Andorra

Nou Carrefour al Centre Comercial Epizen Andorra

Descobreix preus i ofertes imbatibles,
el nostre producte fresc i un gran
assortiment d'origen francès.

@epizen.andorra

Mira el catàleg a:
epizen-andorra.ad